

**UCHWAŁA NR XXXV/283/21
RADY GMINY HYŻNE**

z dnia 17 grudnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i 1834) oraz art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268) **Rada Gminy Hyżne uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Hyżne.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Hyżne
Bogusław Kotarba

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY HYŻNE

.....>
na lata 2021 - 2030

OŚRODEK PSYCHOPROFILAKTYKI
"NOWA PERSPEKTYWA"

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE.....	5
1.	METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII.....	6
2.	PODSTAWY PRAWNE.....	9
3.	SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	11
3.1.	DOKUMENTY EUROPEJSKIE	11
3.2.	DOKUMENTY KRAJOWE	12
3.3.	DOKUMENTY REGIONALNE.....	13
3.4.	DOKUMENTY LOKALNE.....	13
II.	CHARAKTERYSTYKA GMINY HYŻNE	14
1.	POŁOŻENIE.....	14
2.	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	15
3.	RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA.....	17
4.	EDUKACJA I WYCHOWANIE	20
5.	KULTURA, SPORT I REKREACJA	23
6.	OPIEKA ZDROWOTNA.....	25
7.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	25
8.	DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	26
9.	POMOC SPOŁECZNA	27
10.	ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	33
III.	DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE HYŻNE.....	34
1.	WSPIERANIE RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	34
2.	WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI.....	42
3.	PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA PSYCHICZNEGO.....	46
4.	PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH.....	48
5.	PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	54
6.	AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW	59
7.	PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	64
8.	WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA	68

9. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI.....	71
IV. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	73
1. ANALIZA SWOT	74
2. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	77
3. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	78
4. RAMY FINANSOWE STRATEGII.....	91
5. WDRAŻANIE STRATEGII.....	92
6. AKTUALIZACJA STRATEGII.....	93
7. MONITORING I EWALUACJA	93
V. PODSUMOWANIE.....	98
VI. BIBLIOGRAFIA.....	99
VII. SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	100
1. SPIS RYSUNKÓW	100
2. SPIS TABEL.....	100
3. SPIS WYKRESÓW	102

Wykaz skrótów:

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KBPN – Krajowe Biuro Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

KP – Komisariat Policji

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

UG – Urząd Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

GOK – Gminny Ośrodek Kultury

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

PK – Punkt Konsultacyjny

GZEAS – Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół

I. WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowania jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, system wdrażania, monitoring, ewaluację i zakładane rezultaty.

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
- promocja i ochrona zdrowia psychicznego,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Hyżne dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;

→ planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowane na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminny Program Wspierania Rodziny, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

LP.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest Analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i organizacjom pozarządowym odpowiednie wspieranie oraz wzmacnianie potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań mieszkańców Gminy oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania ich potencjału.

2. PODSTAWY PRAWNE

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą juretryczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 roku, poz. 920 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie i realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 711),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 508 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.),
9. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019–2023 (M.P. z 2018 r. poz. 1007),

10. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. poz. 1061 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 38 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 217).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 35 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1108).

3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, na poziomie Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencji na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

3.2. DOKUMENTY KRAJOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku), której głównym celem jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

⁵ Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
1. Wzrost zatrudnienia.
 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
 5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
 2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
 3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

3.3. DOKUMENTY REGIONALNE

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne są: Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030 wraz ze Strategią Rozwoju Powiatu Rzeszowskiego na lata 2016-2023.

3.4. DOKUMENTY LOKALNE

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla gminy Hyżne *Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Hyżne na lata 2016-2025*. Zakreśla ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

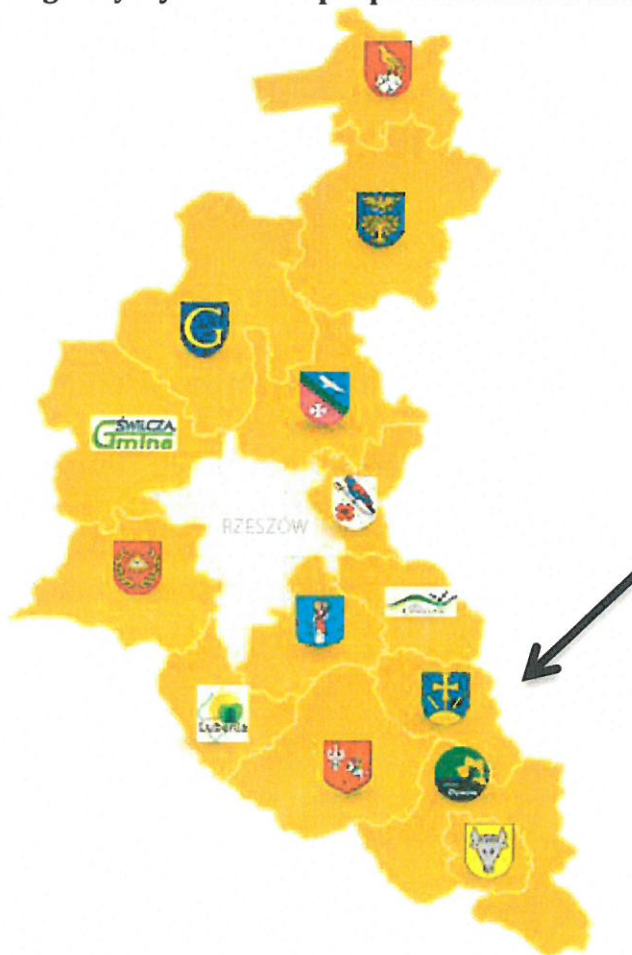
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY HYŻNE

1. POŁOŻENIE

Gmina Hyżne położona jest w południowo-wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie rzeszowskim. Hyżne jest siedzibą gminy wiejskiej o powierzchni 51,25 km², która stanowi 4,4% powierzchni powiatu. Gmina od południowego wschodu graniczy z gminą Dynów, od północy z gminą Chmielnik, od północnego zachodu z gminą Tyczyn, od południowego zachodu z gminą Błażowa, natomiast od wschodu z gminą Jawornik Polski i Markowa.

Rysunek 1. Położenie gminy Hyżne na mapie powiatu rzeszowskiego

Źródło: <https://powiat.rzeszowski.pl/>

Administracyjnie Gmina składa się z 7 sołectw: Brzezówka, Dylągówka, Grzegorzówka, Hyżne, Szklary, Nieborów i Wólka Hyżeńska. Przez Gminę przebiega droga wojewódzka nr 878 Rzeszów-Dylągówka, nr 877 Naklik-Szklary oraz nr 835 Lublin-Grabownica Starzeńska. Przez obszar Gminy przebiega również kolejka wąskotorowa relacji Przeworsk-Dynów.

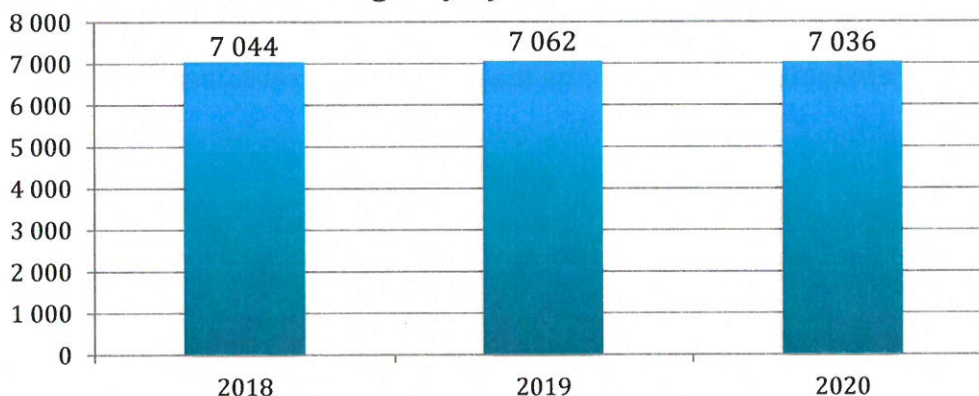

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Gminę Hyżne zamieszkuje 7 036 osób (stan na 31.12.2020 roku). Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba mieszkańców ulegała wahaniom, co obrazuje poniższy wykres. W stosunku do 2018 roku zmalała ona zaledwie o 0,1%, natomiast w porównaniu do 2019 roku można zauważyć spadek w wysokości 0,4%.

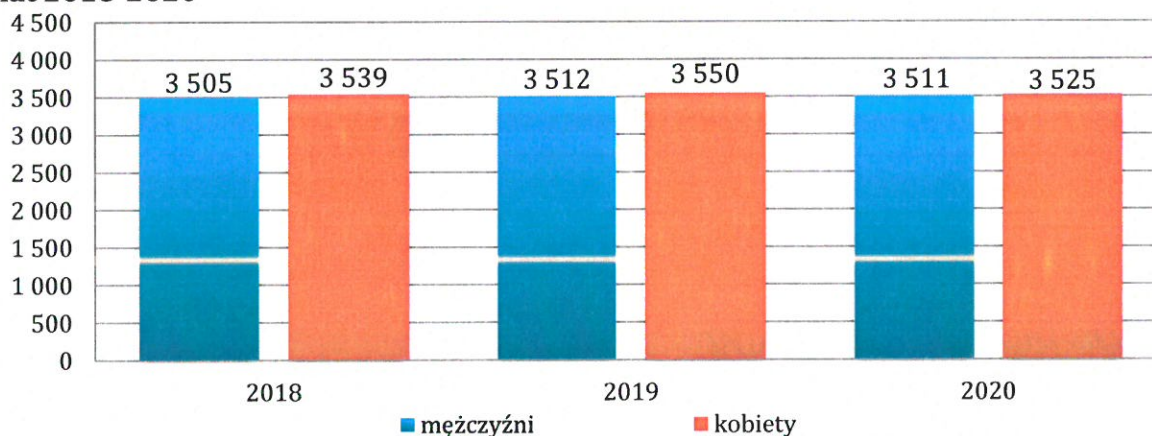
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Hyżne w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba kobiet zamieszkujących gminę Hyżne jest porównywalna do liczby mężczyzn – kobiet jest 3 525, natomiast mężczyzn – 3 511. Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 100, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 100 kobiet. W 2020 roku w powiecie rzeszowskim współczynnik ten kształtował się na poziomie 103, natomiast w województwie podkarpackim wynosił 104.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Hyżne ujemny i wynosi -1 (stan na koniec 2020 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu -0,14 na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2018-2019 przyrost naturalny w gminie Hyżne przyjmował wartości dodatnie, natomiast w 2020 roku uległ znacznemu zmniejszeniu.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
urodzenia żywe	96	87	73
zgony	54	65	74
przyrost naturalny	42	22	-1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Hyżne według ekonomicznych grup wieku w 2020 roku przedstawia się następująco:

- 19,9% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- 61,3% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 18,8% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wieku w gminie Hyżne. Na przestrzeni lat 2018-2020 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym ulegał wahaniom i ostatecznie w porównaniu do 2019 roku w przypadku osób w wieku przedprodukcyjnym spadł o 0,5 pp., a wśród osób w wieku produkcyjnym zauważalny jest wzrost o 0,4 pp. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się nieco odmiennie od wskaźników w całym kraju oraz województwie. W Polsce jest to 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,5% w wieku produkcyjnym oraz 22,3% w wieku poprodukcyjnym, natomiast w województwie podkarpackim 18,1% osób w wieku przedprodukcyjnym, 61,1% osób w wieku produkcyjnym oraz 20,8% osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Hyżne w latach 2018-2020 (w procentach)

wyszczególnienie	2018	2019	2020
wiek przedprodukcyjny	20,1	20,4	19,9
wiek produkcyjny	61,4	60,9	61,3
wiek poprodukcyjny	18,5	18,7	18,8

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. W 2020 roku zarejestrowano 41 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 59 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wynosiło -18. W tym samym roku nie odnotowano żadnego zameldowania z zagranicy oraz żadnego wymeldowania, co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 0. Na przestrzeni analizowanych lat saldo migracji wewnętrznych zawsze przyjmowało wartości ujemne, natomiast saldo migracji zagranicznych w 2018 roku było dodatnie i wyniosło 2, natomiast w 2019 i 2020 roku przyjęło wartość zerową.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Hyżne w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
saldo migracji wewnętrznych	-14	-2	-18
saldo migracji zagranicznych	2	0	0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

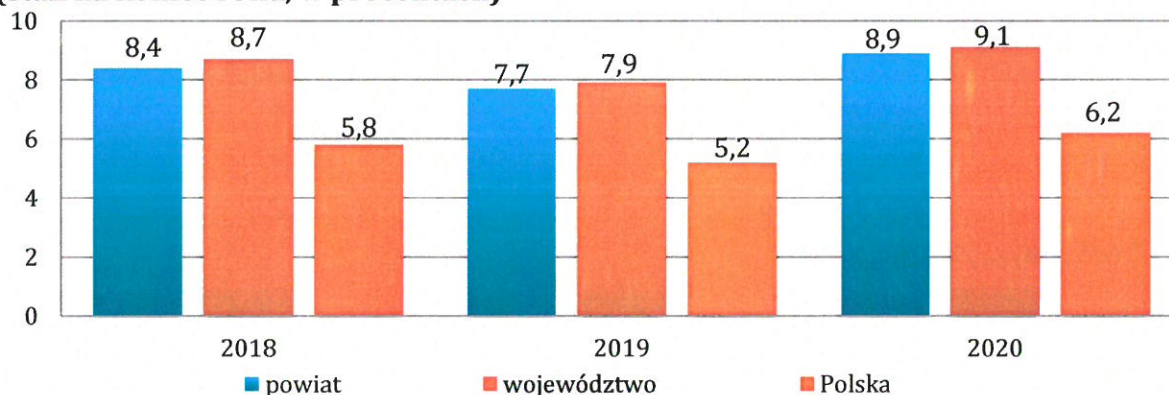
3. RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie rzeszowskim. W 2020 roku wyniosła 8,9% i tym samym była nieco niższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie podkarpackim oraz znacznie wyższa niż w Polsce. Na przestrzeni lat 2018-2019 stopa bezrobocia w powiecie rzeszowskim ulegała zmniejszeniu, a następnie w 2020 roku zwiększyła się o 1,2 pp. Wzrost można zaobserwować również w zakresie stopy bezrobocia dla województwa, jak i Polski. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie rzeszowskim na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do województwa podkarpackiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

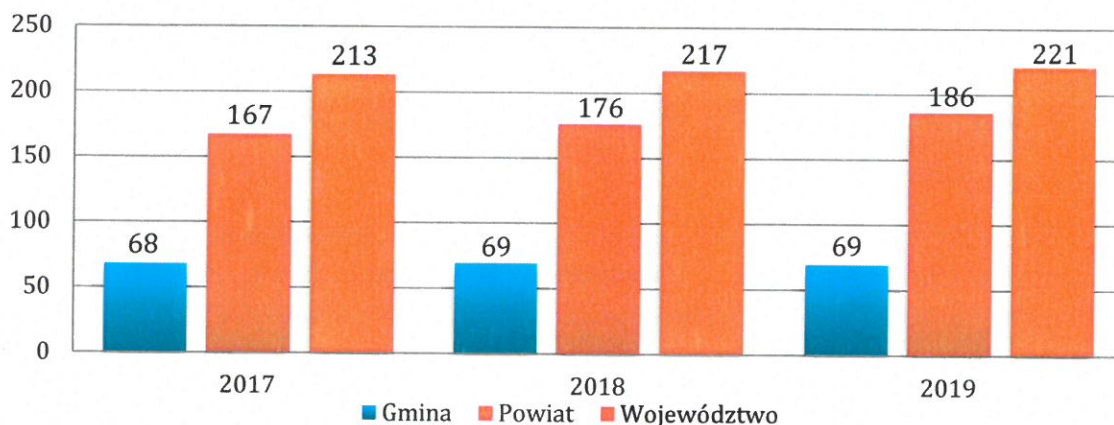

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Hyżne na 1000 mieszkańców pracowało 69 osób⁷. Tym samym liczba ta była znacznie mniejsza niż na terenie całego powiatu rzeszowskiego oraz województwa podkarpackiego. Wszystkich pracujących w 2019 roku było 487 osób. Analizując tę kwestię z podziałem na płeć możemy zauważyć, że odsetek pracujących kobiet był wyższy od odsetka mężczyzn. Kobiety stanowiły bowiem 62,6% wszystkich pracujących (305 osób), natomiast mężczyźni 37,4% (182 osoby).

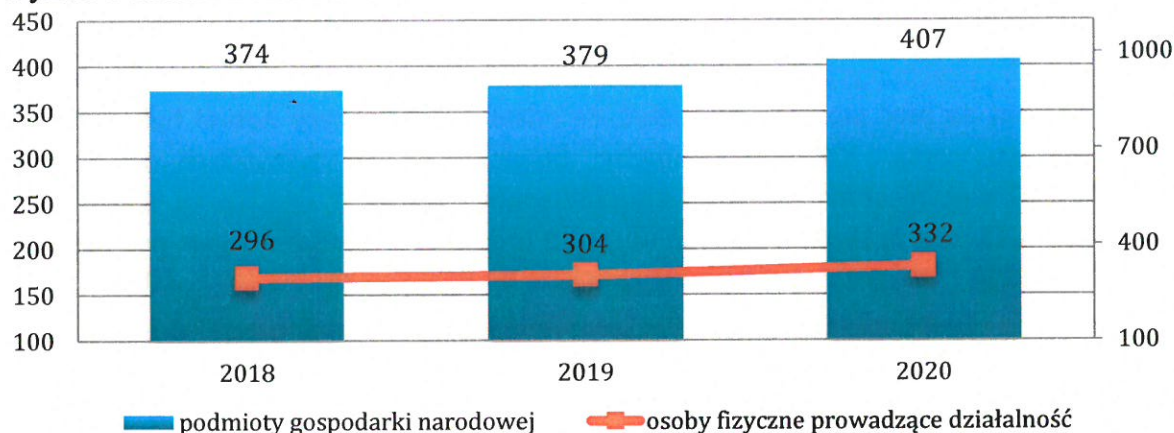
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Hyżne, w powiecie rzeszowskim i województwie podkarpackim na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Hyżne pod koniec 2020 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 407 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 332 (81,6%). Podobnie sytuacja wyglądała w 2019 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 304 (80,2%), natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 379. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Hyżne uległa zwiększeniu o 8,8%, natomiast liczba osób fizycznych prowadzących działalność wzrosła o 12,2%.

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Hyżne w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w gminie Hyżne koncentruje się głównie na budownictwie (107 podmiotów), handlu hurtowym i detalicznym; naprawie pojazdów samochodowych (65 podmiotów) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (40 podmiotów). Ważnymi sekcjami są również: przetwórstwo przemysłowe (32 podmioty), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (26 podmiotów) oraz informacja i komunikacja (19 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z edukacją (2 podmioty).

Tabela 5. Rodzaje prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Hyżne (stan na koniec 2020 roku)

sekcja	liczba
budownictwo – sekcja F	107
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G	65
transport i gospodarka magazynowa – sekcja H	40
przetwórstwo przemysłowe – sekcja C	32
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – sekcja M	26
informacja i komunikacja – sekcja J	19
pozostała działalność usługowa – sekcja S, T, U	16
opieka zdrowotna i pomoc społeczna – sekcja Q	6
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – sekcja N	6
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – sekcja L	4
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo – sekcja A	3
działalność finansowa i ubezpieczeniowa – sekcja K	3
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – sekcja I	3
edukacja – sekcja P	2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie Hyżne według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 397 (stan na koniec 2020 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 10. Na terenie gminy Hyżne działalności nie prowadzą średnie i duże przedsiębiorstwa.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Hyżne według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)

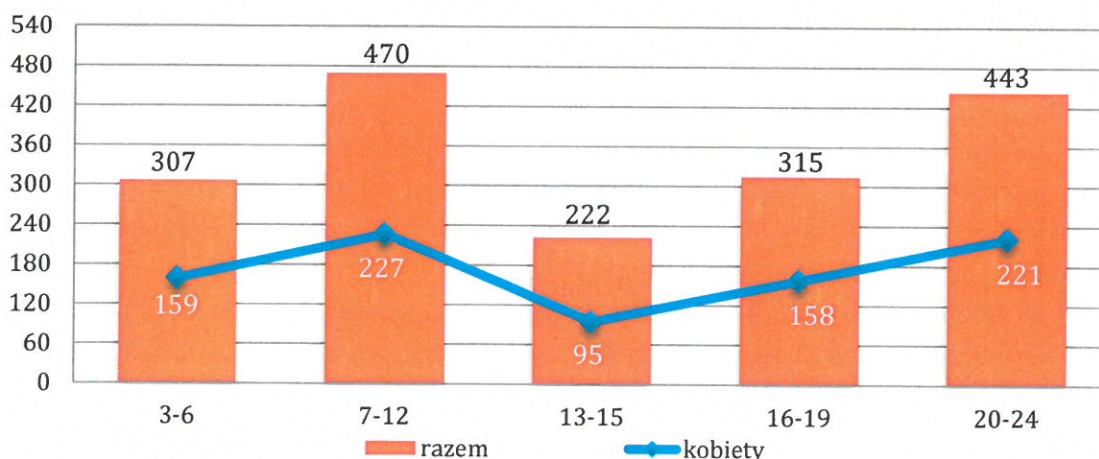
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2020 roku było 1 757 mieszkańców gminy Hyżne, w tym 48,9% stanowiły kobiety (860 osób), a 51,1% mężczyźni (897 osób). Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (470 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (443 osoby), natomiast na trzecim w wieku 16-19 lat (315 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 6. Ludność gminy Hyżne według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W roku szkolnym 2019/2020 w gminie Hyżne sieć szkół publicznych przedstawiała się następująco:

- 1) Szkoła Podstawowa im. Generała Władysława Sikorskiego w Hyżnem,
- 2) Szkoła Podstawowa im. 21 Brygady Strzelców Podhalańskich w Brzezówce,
- 3) Szkoła Podstawowa im. Polskiego Czerwonego Krzyża w Dylągówce,
- 4) Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Kantego w Grzegorzówce,
- 5) Szkoła Podstawowa w Szklarach,
- 6) Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Pawła II w Wólce Hyżneńskiej,
- 7) 4 oddziały przedszkolne przy Szkole Podstawowej w Hyżnem,
- 8) 1 oddział przedszkolny przy szkole w Dylągówce,
- 9) Żłobek „Słoneczko” w Brzezówce.

Liczba uczniów w szkołach podstawowych według stanu na dzień 30 września 2020 roku wyniosła 735 – to o 6 osób więcej niż w 2019 roku oraz o 3 więcej niż w 2018 roku. Najwięcej uczniów uczęszczało do Szkoły Podstawowej w Hyżnem (315 osób), natomiast najmniej do Szkoły Podstawowej w Wólce Hyżneńskiej (40 osób).

Tabela 6. Liczba uczniów szkół na terenie gminy Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

szkoła	2018	2019	2020
SP w Brzezówce	64	61	75
SP w Dylągówce	115	115	110
SP w Grzegorzówce	91	92	93
SP w Hyżnem	305	318	315
SP w Szklarach	106	103	102
SP w Wólce Hyżneńskiej	51	40	40
RAZEM	732	729	735

Źródło: Raport o stanie Gminy Hyżne za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku do przedszkoli uczęszczało 110 dzieci – 91 do punktów przy Szkole Podstawowej w Hyżnem, a 19 do oddziału przy Szkole Podstawowej w Dylągówce. W porównaniu do poprzedniego roku liczba dzieci uczęszczających do punktów przedszkolnych zwiększyła się o 13, natomiast w stosunku do 2018 roku zauważyć można wzrost o 9 osób.

Od 2015 roku na terenie Gminy działa żłobek „Słoneczko” w Brzezówce. W 2020 roku uczęszczało do niego 20 dzieci, natomiast opiekę sprawowało 5 osób zatrudnionych w wymiarze 4,5 etatu. W stosunku do 2019 roku liczba dzieci oraz zatrudnionych osób nie uległa zmianie.

W szkołach prowadzonych przez Gminę rozwijano zainteresowania i uzdolnienia uczniów. Średnia tygodniowa liczba godzin zrealizowanych zajęć wyniosła 71, a wśród nich były m.in. koła o tematyce przedmiotowej, językowej, sportowej oraz czytelniczo-informacyjnej.

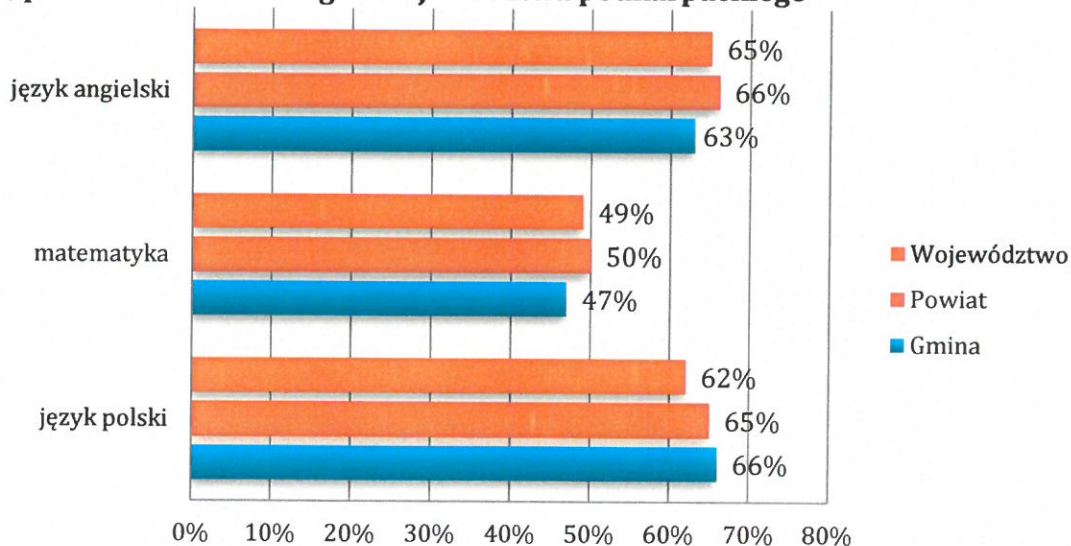

Na terenie Gminy organizowany jest dowóz uczniów do Szkoły Podstawowej w Dylągówce oraz w Hyżnem, z którego w 2020 roku skorzystało 99 osób. Ponadto dowożono 11 uczniów z niepełnosprawnością do:

- Niepublicznego Ośrodka Rewalidacyjno-Wychowawczego Caritas w Wysokiej Łańcuckiej,
- Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło w Rzeszowie,
- Zespołu Szkół Specjalnych im. UNICEF w Rzeszowie,
- Przedszkola Logopedycznego „Gadułka” w Rzeszowie,
- Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Kornela Makuszyńskiego w Mrowli,
- Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 im. J. Korczaka w Przemyśle,
- Niepublicznej Szkoły Podstawowej „Kraina Uśmiechu” w Rzeszowie⁸.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Hyżne, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu rzeszowskiego i województwa podkarpackiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali z większości przedmiotów podobne wyniki do uczniów z całego powiatu i województwa. Wyjątek stanowi język polski, w przypadku którego uczniowie z gminy Hyżne uzyskali lepszy wynik niż uczniowie z powiatu i województwa. Różnica w przypadku języka angielskiego i matematyki w porównaniu do powiatu wyniosła zaledwie 3 pp. oraz 2 pp. w stosunku do uczniów z całego województwa.

Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Hyżne, powiatu rzeszowskiego i województwa podkarpackiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

⁸ Raport o stanie Gminy Hyżne za 2020 rok

5. KULTURA, SPORT I REKREACJA

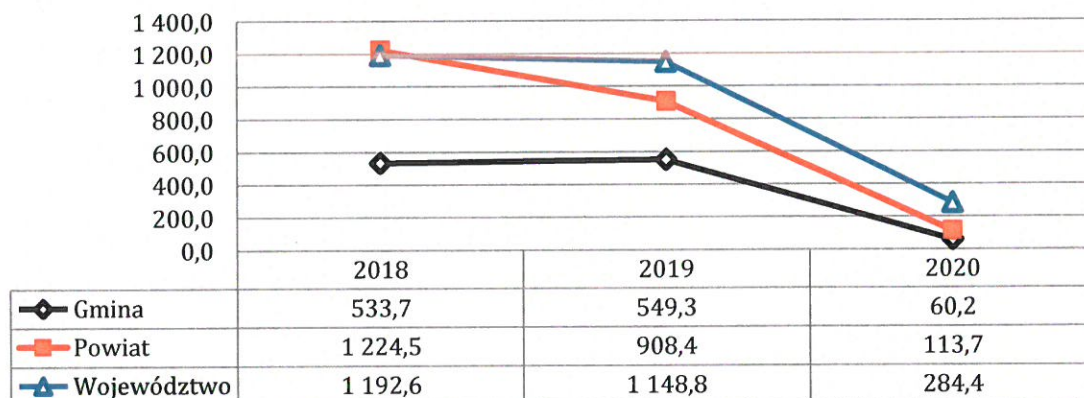

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi Gminny Ośrodek Kultury w Hyżnem, który prowadzi wiele form działalności kulturalnej, w tym: imprezy cykliczne, pikniki rodzinne, uroczystości związane z jubileuszami i obchodami świąt państwowych, konkursy i zabawy dla dzieci, zajęcia stałe rozwijające, pasje, talenty i zainteresowania, naukę śpiewu i gry na instrumentach oraz zajęcia integracyjno-aktywizujące dla seniorów. W ramach działalności GOK odbywa się współpraca międzynarodowa z takimi krajami jak: Węgry, Ukraina, Rumunia, Litwa i Słowacja, współpraca z innymi jednostkami i instytucjami oraz realizacja projektów kulturalnych i edukacyjno-kulturalnych. Wśród zespołów i grup działających przy GOK można wymienić:

- Orkiestrę Dętą w Dylągówce,
- Zespół Pieśni i Tańca „Hyżniacy” wraz z Kapelą,
- Zespół Pieśni i Tańca „Mali Hyżniacy”,
- Zespół Tańca Nowoczesnego SAGAT – grupa młodsza i starsza,
- grupę teatralno-kabaretową DylągSHOW!,
- Zespół wokalny VocaLovers,
- grupę plastyczną ART STUDIO,
- Studio Muzyczne GOK – nauka gry na gitarze, keyboardzie, pianinie oraz instrumentach dętych i perkusyjnych.
- Klub Seniora „Aktywni”.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują na to, że w 2020 roku liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Hyżne była niższa od liczby na terenie całego powiatu i województwa. W porównaniu do poprzednich lat zauważalny jest znaczny spadek liczby uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności zarówno w Gminie, powiecie rzeszowskim, jak i województwie podkarpackim. Poniższy spadek wynika z panującej pandemii COVID-19.

Wykres 8. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Hyżne, powiecie rzeszowskim oraz województwie podkarpackim w latach 2018-2020

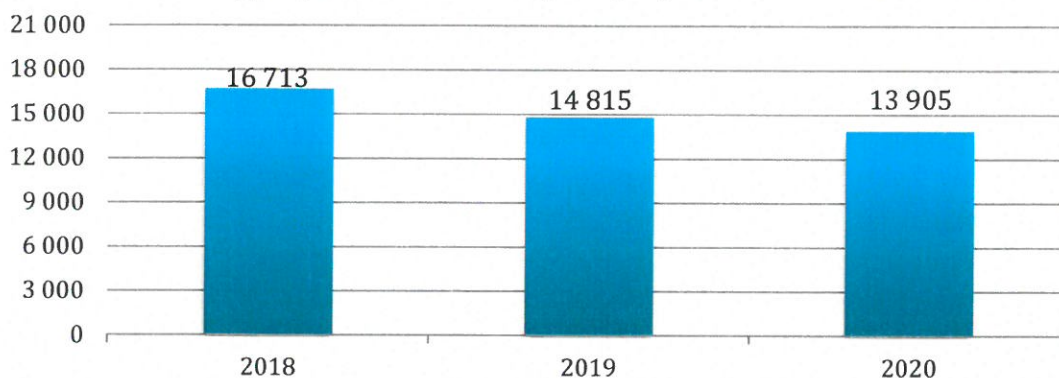

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Upowszechnianie wiedzy i kultury w gminie Hyżne jest również zadaniem Gminnej Biblioteki Publicznej i jej filii w Dylągówce oraz Szklarach. W 2020 roku zarejestrowano łącznie 13 905 wypożyczeń, w 2019 roku – 14 815, natomiast w 2018 roku – 16 713. W stosunku do 2018 roku zauważalny jest zatem spadek liczby wypożyczeń o 16,8%.

Wykres 9. Liczba wypożyczeń na terenie gminy Hyżne w latach 2018-2020

Źródło: Raport o stanie Gminy Hyżne za 2020 rok

W 2020 roku na terenie gminy Hyżne odbyło się 5 imprez sportowych, które były organizowane w głównej mierze przez stowarzyszenia oraz szkoły z terenu Gminy:

- Turniej piłki siatkowej w Hyżnem, w którym wzięło udział około 60 uczniów,
- Ostra Góra Challenge, w którym uczestniczyło 94 zawodników,
- Rajd Rowerowy Szlakiem Generała Władysława Sikorskiego, w którym wzięło udział około 200 osób,
- Bieg Szlakiem Generała Władysława Sikorskiego, który ukończyło 100 osób,
- Bieg w ośrodku „Boska Dolina”, w którym wzięło udział 128 osób.

Na terenie Gminy działają 3 piłkarskie kluby sportowe, tj. ludowy Klub Sportowy „Tatyna”, Klub Sportowy „Halo Hyżne” oraz Klub Sportowy „Polonia Hyżne”. Od 6 lat w Gminie działa również sekcja karate, która skupia 30 dzieci w wieku od 3 do 17 lat.

Przez teren Gminy przebiegają piesze szlaki turystyczne (Zielony Szlak im. Generała Władysława Sikorskiego, Szlak Niebieski i Szlak Czarny), trasa rowerowa o długości 29,8 km oraz zlokalizowany jest wyciąg narciarki wraz z infrastrukturą towarzyszącą, tj. wypożyczalnia sprzętu, miejsce wypoczynkowe.

6. OPIEKA ZDROWOTNA

Na terenie Gminy Hyżne funkcjonuje Gminny Ośrodek Zdrowia w Hyżnem oraz Wiejski Ośrodek Zdrowia w Dylągówce, które działają w ramach Zespołu Opieki Zdrowotnej Nr 2 w Rzeszowie. W Ośrodku mieszkańcy mogą skorzystać z poradni ogólnej, dziecięcej, stomatologicznej, ginekologicznej, pielęgniarstwa i położnictwa środowiskowo-rodzinnej oraz rehabilitacji zabiegowej. Ponadto funkcjonuje Dzienny Ośrodek Rehabilitacji w Hyżnem, Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Hyżnem oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „DOM-MED” – Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Nieborowie.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2020 roku w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 18 738 porad – ich liczba w porównaniu do 2018 roku zmniejszyła się o 25,8%. W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w 2020 roku udzielono 18 388 porad – liczba ta w stosunku do 2018 roku zmniejszyła się o 25,2%. Dostępna jest jedna apteka w Hyżnem oraz punkt apteczny w Dylągówce. Powyższe dane obrazuje tabela nr 7.

Tabela 7. Ochrona zdrowia na terenie gminy Hyżne w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	25 250	23 178	18 738
liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	24 577	22 578	18 388
liczba aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych	2	2	2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. W gminie Hyżne o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komisariatu Policji w Tyczynie. Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, tj. OSP Brzezówka, Hyżne, Dylągówka, Grzegorzówka, Wólka Hyżneńska, Szklary, Nieborów oraz JOT OSP Brzezówka II.

8. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku⁹. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹⁰.

Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹¹.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Rocznym Programie Współpracy Gminy Hyżne z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021* zatwierdzonym uchwałą Nr XXII/177/20 Rady Gminy Hyżne z dnia 3 listopada 2020 roku. Głównym celem programu jest: *zaspokojenie zbiorowych potrzeb mieszkańców gminy Hyżne oraz wzmocnienie aktywności społeczności lokalnych poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi art. 3 ust. 3 ustawy, budowanie partnerstwa między Gminą, a organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, które służą wzmocnianiu roli aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów lokalnych oraz efektywnego wykorzystania społecznej aktywności w zaspokajaniu potrzeb wszystkich mieszkańców gminy Hyżne, a w szczególności poprawa życia mieszkańców Gminy*¹².

Na obszarze gminy Hyżne w 2020 roku funkcjonowały następujące organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego:

- Stowarzyszenie Krzewienia Tradycji i Kultury,
- Stowarzyszenie na Rzecz Szkoły Podstawowej im. św. Jana Kantego w Grzegorzówce „Przyjazna Szkoła”,
- Stowarzyszenie na Rzecz Szkoły Podstawowej w Wólce Hyżneńskiej „Mała Szkoła i My”,
- Stowarzyszenie Akcja Katolicka Parafialny Oddział Dylągówka,

⁹ <https://poradnik.ngo.pl/>

¹⁰ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹¹ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

¹² Roczny Program współpracy Gminy Hyżne z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021 (uchwała Nr XXII/177/20 Rady Gminy Hyżne z dnia 3 listopada 2020 roku).

- Stowarzyszenie Akcja Katolicka Parafialny Oddział Grzegorzówka-Wólka Hyżneńska,
- Stowarzyszenie Akcja Katolicka Parafialny Oddział Hyżne,
- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży oddział Grzegorzówka-Wólka Hyżneńska,
- Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Tanecznej w Hyżnem,
- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży oddział w Hyżnem,
- Ludowy Klub Sportowy „Tatyna”,
- Ludowy Klub Sportowy „Polonia Hyżne”,
- Stowarzyszenie „Rozwoju i Odnowy Wsi w Brzezówce,
- Koła Gospodyń Wiejskich w gminie Hyżne.

W roku 2021 na terenie Gminy Hyżne powstała Spółdzielnia Socjalna pod nazwą „Zakręcone”, która w swojej działalności zajmuje się przygotowaniem i dostarczaniem żywności dla odbiorców zewnętrznych (catering). Spółdzielnia socjalna łączy cechy przedsiębiorstwa oraz organizacji pozarządowej (przedsiębiorstwo społeczne). Członkami spółdzielni socjalnej muszą być co najmniej w 50% osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Ustawowo celem spółdzielni jest powrót do uregulowanego życia społecznego i aktywności na rynku pracy jej członków. Spółdzielnia socjalna, jako rodzaj spółdzielni pracy, opiera się na zasadzie osobistego świadczenia pracy przez jej członków.

Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

9. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Hyżne jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania „Ośrodka” z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez „Ośrodek” należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;
14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez „Ośrodek”, należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez „Ośrodek” należą:

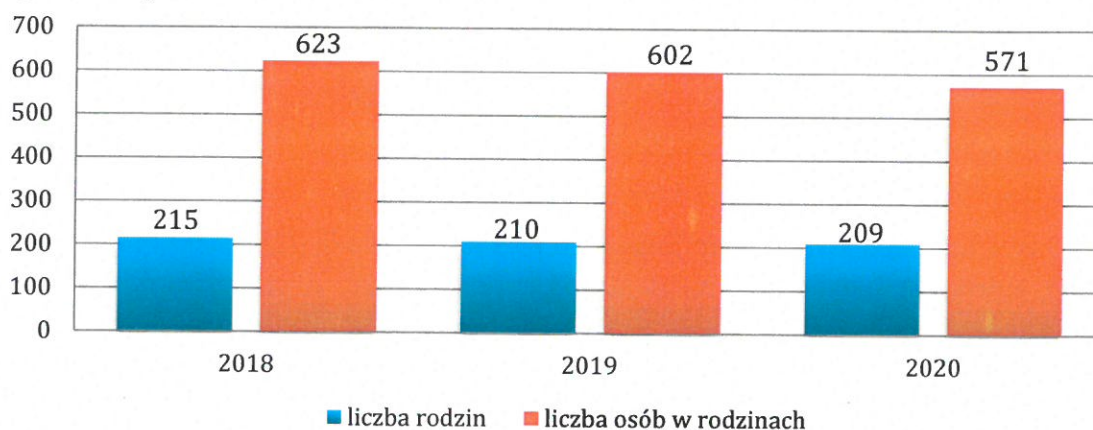
1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznanych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. „Ośrodek” realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Hyżne pozostawała na podobnym poziomie. W 2020 roku z pomocy skorzystało 209 rodzin, w 2019 roku – 210, natomiast w 2018 roku – 215 rodzin. W stosunku do poprzednich lat zmniejszyła się liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej – w stosunku do 2018 roku spadek wyniósł 8,3%. Liczba rodzin natomiast uległa niewielkiemu zmniejszeniu.

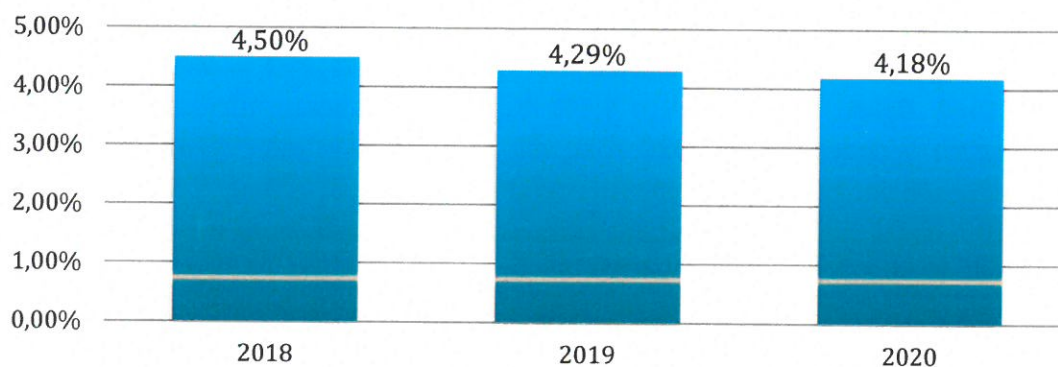
Wykres 10. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Hyżne w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 tysięcy mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprywacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2018-2020 wartość tego wskaźnika uległa niewielkiemu zmniejszeniu. W 2020 roku wartość wskaźnika wyniosła 4,18%, w 2019 roku – 4,29%, natomiast w 2018 roku – 4,50%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 11. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2020 roku korzystających z tego typu pomocy było 177 osób w wieku przedprodukcyjnym, 236 osób w wieku produkcyjnym oraz 36 osób w wieku poprodukcyjnym. Korzystających z pomocy społecznej mężczyzn było prawie tyle samo co kobiet (liczba kobiet – 224, liczba mężczyzn – 225). Analizując dynamikę zmian dostrzec można

tendencję spadkową w zakresie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, którym udzielono wsparcia w stosunku do lat 2018-2019.

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2018-2020 w gminie Hyżne

wiek	2018		2019		2020	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	199	93	186	91	177	92
produkcyjny	210	103	220	110	236	113
poprodukcyjny	31	21	35	22	36	19
ogółem	440	217	441	223	449	224

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 168 mieszkańcom gminy Hyżne, natomiast świadczenie niepieniężne – 131 osobom. W stosunku do 2019 roku widoczna jest tendencja spadkowa w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenie niepieniężne oraz wzrost liczby osób otrzymujących świadczenie pieniężne. Dane statystyczne w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020 w gminie Hyżne

wyszczególnienie	2018	2019	2020
świadczenie pieniężne	158	157	168
świadczenie niepieniężne	161	151	131

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się ze 197 w 2018 roku do 185 w 2020 roku. Oznacza to spadek o 6,1%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2020 roku nie są znaczne – mężczyźni stanowili 47% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety – 53%.

Tabela 10. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020 w gminie Hyżne

płeć	2018	2019	2020
kobiety	104	106	98
mężczyźni	93	90	87
ogółem	197	196	185

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Hyżne było ubóstwo – z tego powodu pomoc otrzymało 98 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się bezrobocie i długotrwała lub ciężka choroba (po 78 rodzin), natomiast na trzecim – niepełnosprawność (60 rodzin). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajduje się także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (56 rodzin).

Tabela 11. Powody udzielania świadczeń w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

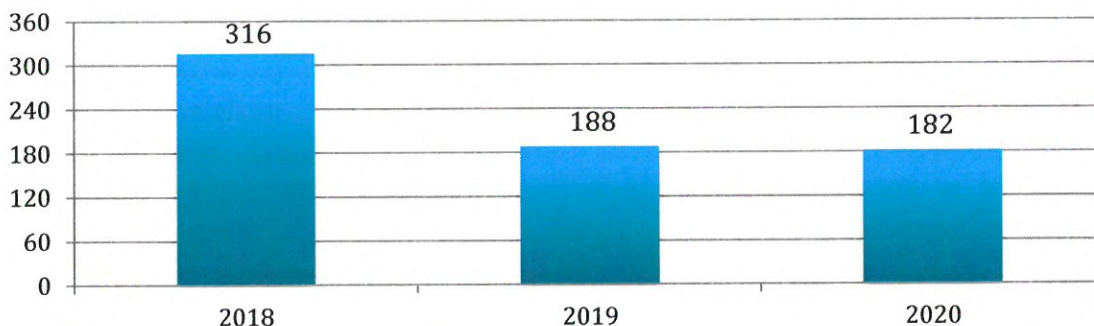
Lp.	powód udzielenia świadczeń	2018	2019	2020
1	ubóstwo	100	106	98
2	bezrobocie	69	73	78
3	niepełnosprawność	58	67	60
4	długotrwała lub ciężka choroba	79	88	78
5	alkoholizm	9	4	4
6	potrzeba ochrony macierzyństwa	48	47	39
	w tym wielodzietność	41	39	37
7	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	83	66	56
	w tym rodziny niepełne	21	20	20
	w tym rodziny wielodzietne	6	7	11
8	przemoc w rodzinie	5	2	4
9	bezdomność	2	1	2
10	zdarzenia losowe	2	2	14
11	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2	2
12	klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	24

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie od 2018 do 2020 roku. W 2020 roku przeprowadzono je ze 182 rodzinami, w 2019 roku ze 188 rodzinami, natomiast w 2018 roku z 316 rodzinami.

Wykres 12. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

10. ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Hyżne. Należą do nich:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Centrum Integracji i Rozwoju „Stara Mleczarnia”,
- placówki oświatowe,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- placówki służby zdrowia,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

III. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE HYŻNE

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hyżnem, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowanych działań interwencyjnych. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT¹³.

1. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny. Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 przyjętego uchwałą Nr XVIII/137/20 z dnia 3 kwietnia 2020 roku jest „pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Hyżne w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz

¹³ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

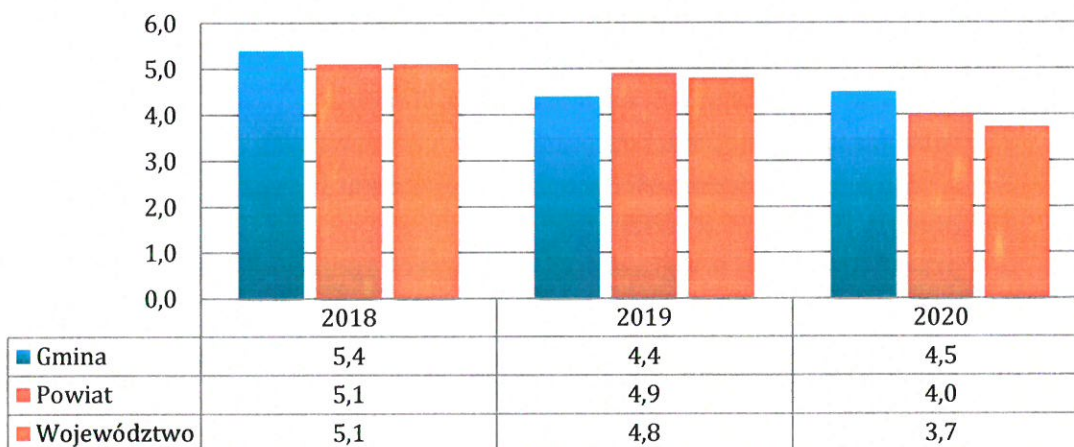

wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych". Do celów szczegółowych Programu zaliczyć można:

- zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
- współpracę z instytucjami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny w zakresie działań profilaktycznych i edukacyjnych,
- wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich i finansowych w budowaniu i utrzymaniu systemu wsparcia rodziny.

Analiza obszaru jakim jest wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej została rozpoczęta od przedstawienia wskaźnika dotyczącego małżeństw mieszkańców gminy Hyżne, w porównaniu do wartości w całym województwie podkarpackim oraz powiecie rzeszowskim. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba małżeństw na 1000 ludności systematycznie się zmniejszała – zarówno w Gminie, powiecie, jak i całym województwie. W 2020 roku na terenie Gminy wskaźnik małżeństw kształtował się na poziomie 4,5 i tym samym był wyższy niż w powiecie rzeszowskim oraz województwie podkarpackim. W porównaniu do 2018 roku wskaźnik małżeństw na 1000 ludności w gminie Hyżne uległ zmniejszeniu o 0,9 pp., natomiast w stosunku do 2018 roku zauważalny jest minimalny wzrost o 0,1 pp.

Wykres 13. Liczba małżeństw na 1000 ludności w gminie Hyżne w porównaniu do powiatu rzeszowskiego i województwa podkarpackiego w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2020 roku przyznano łącznie 597 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 1 575 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 4 229 świadczeń rodzinom z trójką

dzieci oraz 2 001 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. W 2020 roku udzielono łącznie 541 świadczeń pieniężnych oraz 7 861 świadczeń niepieniężnych. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2020 roku

liczba dzieci	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
jedno dziecko	597	148	449
dwoje dzieci	1 575	125	1 450
troje dzieci	4 229	176	4 053
czworo i więcej dzieci	2 001	92	1 909

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

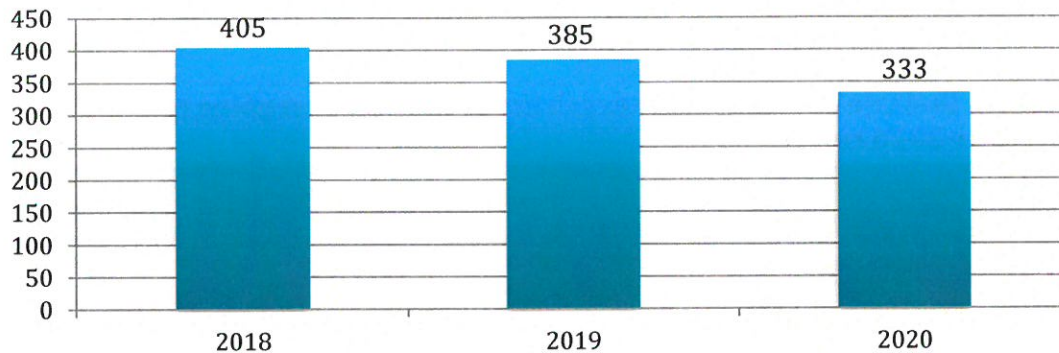
Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby dzieci korzystających z Programu i kwota świadczeń w latach 2018-2020 prezentuje poniższa tabela. W 2018 roku ze świadczenia wychowawczego 500+ korzystało 859 rodzin na łączną kwotę 5 479 845 zł, w 2019 roku – 863 rodziny, a wydatkowano na to 6 713 443 zł, natomiast w 2020 roku – 840 rodzin na kwotę 8 258 080,72 zł. Na przestrzeni lat 2018-2020 nastąpił zatem nieznaczny spadek liczby rodzin, na które przyznano świadczenie wychowawcze, natomiast w przypadku kwoty świadczeń zauważyć można wzrost o 50,7% (w stosunku do 2018 roku).

Tabela 13. Liczba dzieci korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń (w złotych) na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba rodzin	859	863	840
kwota świadczeń	5 479 845	6 713 443	8 258 080,72

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Na poniższym wykresie zaprezentowana została liczba rodzin, którym przyznano zasiłek rodzinny na przestrzeni lat 2018-2020. Możemy zauważyć, że ze świadczeń tych w 2020 roku korzystały 333 rodziny, czyli o 13,5% mniej niż w roku 2019 roku oraz o 17,8% mniej niż w 2018 roku. W latach 2018-2020 dostrzegalny jest zatem spadek w zakresie liczby rodzin, którym przyznano zasiłek rodzinny. Kwota wypłaconych świadczeń w 2020 roku wyniosła 696 204 zł – to o 87 557 zł mniej niż w 2019 roku oraz o 168 235 zł mniej niż w 2018 roku.

Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano zasiłek rodzinny na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne

Źródło: Raport o stanie Gminy Hyżne za 2020 rok

Osoba mająca prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o dodatki z tego tytułu. W 2020 roku przyznano dodatek 23 rodzicom z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, 30 osobom z tytułu urodzenia dziecka, 9 rodzicom z tytułu samotnego wychowywania dziecka, 49 osobom z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka z niepełnosprawnością, 248 dzieciom z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, 121 osobom z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania oraz 88 osobom z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej. W 2020 roku przyznano również jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka tzw. „becikowe” dla 61 osób – w porównaniu do poprzednich lat liczba ta uległa zmniejszeniu. W stosunku do 2019 roku zwiększeniu uległa liczba osób, którym przyznano zasiłek z tytułu urodzenia dziecka oraz kształcenia i rehabilitacji niepełnosprawnego dziecka, natomiast w pozostałych przypadkach obserwujemy spadek przyznanych dodatków lub jego stałą liczbę.

Tabela 14. Liczba przyznanych dodatków do zasiłku rodzinnego na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne

rodzaj dodatku	2018	2019	2020
z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	30	23	23
z tytułu urodzenia dziecka	32	26	30
z tytułu samotnego wychowywania dziecka	18	19	9
z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka z niepełnosprawnością	44	45	49
z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	275	279	248
z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania	133	149	121
z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	98	93	88
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	73	65	61

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem za 2019 i 2020 rok

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku, którym było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”. Świadczenie przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W 2020 roku wypłacono 943 świadczenia „Dobry start”, czyli o 42 mniej niż w roku poprzednim oraz o 27 mniej niż w 2018 roku. W 2018 roku na świadczenie „Dobry start” przeznaczono kwotę 291 000 zł, w 2019 roku – 295 500 zł, natomiast w 2020 roku – 282 600 zł. Z powyższych danych wynika, że liczba dzieci korzystających z Programu „Dobry start” ulega stopniowemu zmniejszeniu. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 15. Liczba wypłaconych świadczeń „Dobry start” oraz środki przeznaczone na jego realizację na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba wypłaconych świadczeń	970	985	943
kwota świadczeń (w zł)	291 000	295 500	282 600

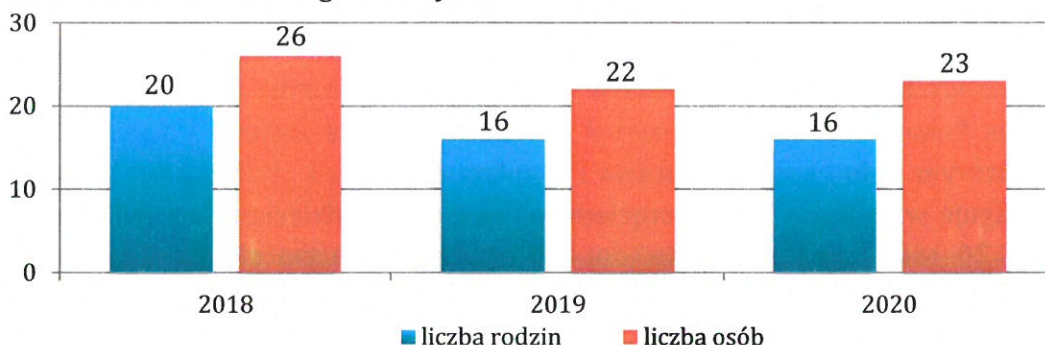
Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem za 2019 i 2020 rok

Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł. Ośrodek jest realizatorem zadań ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. Na przestrzeni lat 2018-2020 powyższe świadczenie zostało przyznane łącznie 3 osobom – po 1 w każdym roku.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2020 ze świadczenia korzystały 23 osoby, w 2019 roku – 22 osoby, natomiast w 2018 roku – 26 osób.

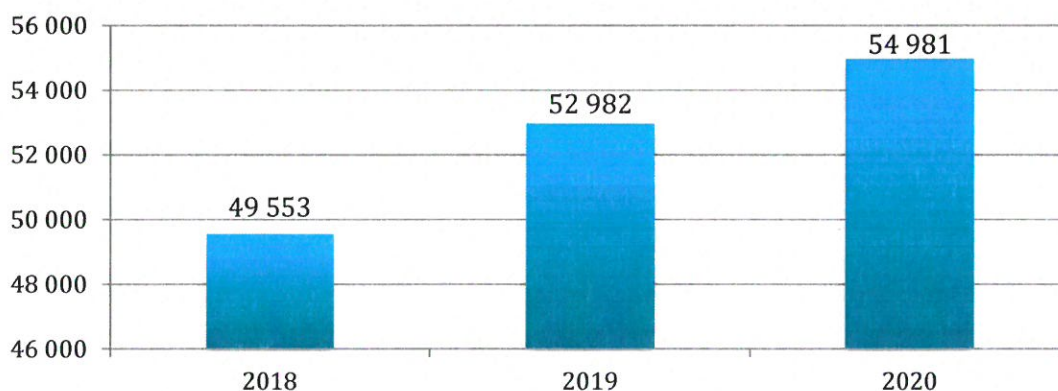
Wykres 15. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2020 roku gmina Hyżne poniosła odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej na łączną kwotę 54 981 zł. W porównaniu do poprzedniego roku, liczba ta zwiększyła się o 3,8%, natomiast w stosunku do 2018 roku zauważalny jest wzrost o 11,0%. Wydatki w 2020 roku dotyczyły pobytu 2 dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej, tj. Domu dla Dzieci i Młodzieży „Nadzieja” w Łące.

Wykres 16. Kwota świadczeń za odpłatność pobytu dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020

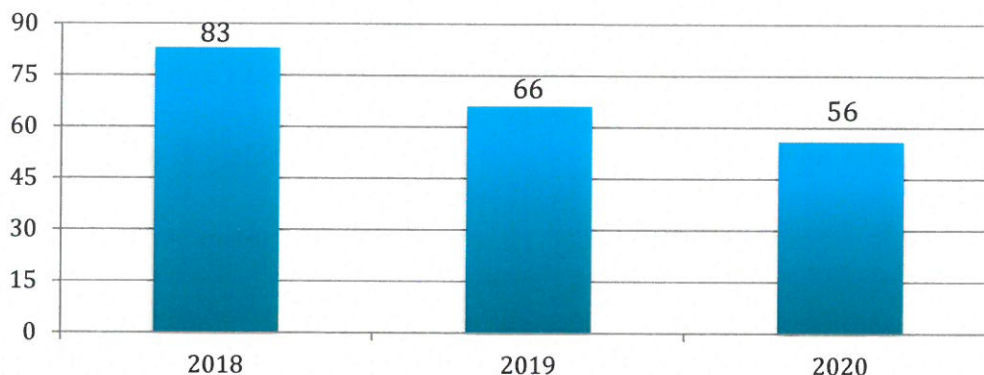

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego uległa zmniejszeniu. W 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 83 rodzinom, w 2019 roku – 66, natomiast w 2020 roku – 56 rodzinom. W 2020 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 209, a więc rodziny z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły 26,8% ogółu.

Wykres 17. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020 w gminie Hyżne

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

BEZRADNOŚĆ OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZA

W 2020 roku bezradność opiekuńczo-wychowawcza jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazła się na 4 miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Tabela 16. Powód udzielenia pomocy z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych na przestrzeni lat 2018-2020

powód udzielenia świadczeń	2018 Liczba rodzin	2019 Liczba rodzin	2020 Liczba rodzin
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	83	66	56
w tym rodziny niepełne	21	20	20
w tym rodziny wielodzietne	6	7	11

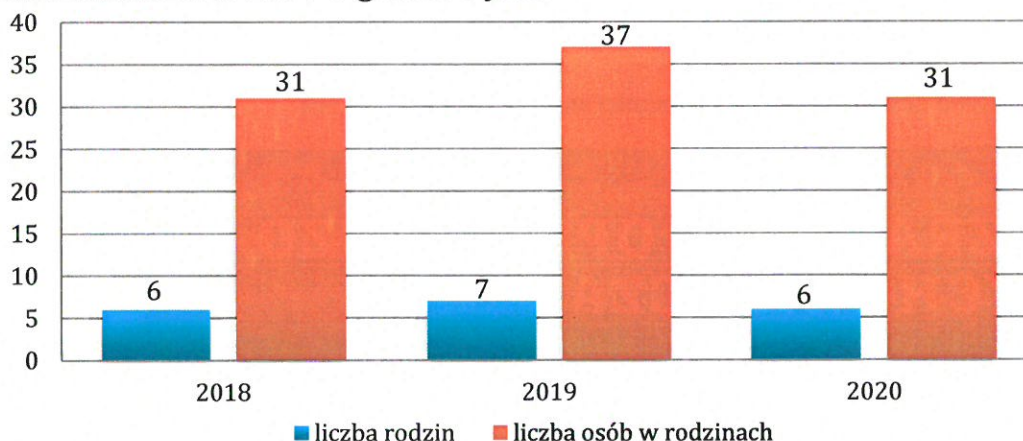
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hyżnem realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2021 r. poz. 159 z późn. zm.). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego

funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Hyżnem zatrudniony jest 1 asystent rodziny. W 2020 roku prowadził on pracę w 6 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w których żyło łącznie 31 osób. Na przestrzeni ostatnich lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny pozostawała na względnie stałym poziomie, natomiast liczba rodzin i osób objętych wsparciem ulegała wahaniom.

Wykres 18. Liczba rodzin i osób objętych wsparciem asystenta rodziny na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne

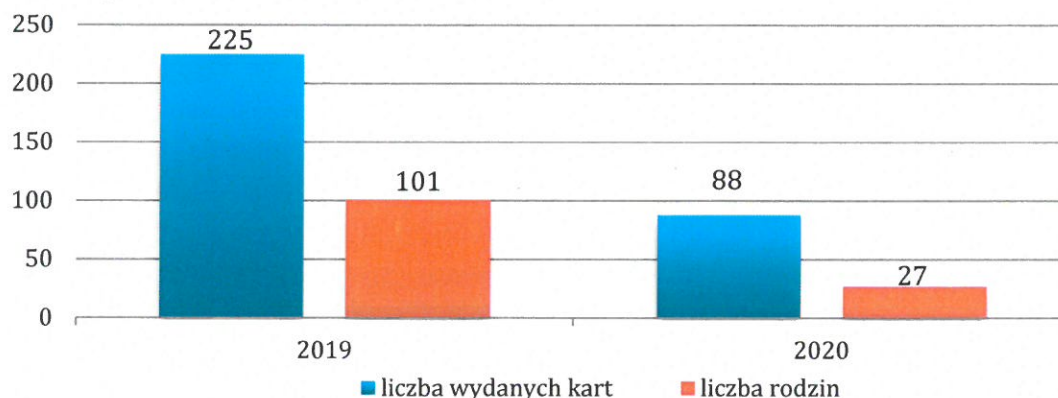
Źródło: Raport o stanie Gminy Hyżne za 2020 rok

W roku 2020 w gminie Hyżne nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Rodziny z gminy Hyżne korzystają również z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hyżnem wydał 88 kart dla 27 rodzin, natomiast w 2019 roku – 225 kart dla 101 rodzin.

Wykres 19. Liczba rodzin oraz liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2019-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem za 2019 i 2020 rok

W ramach wspierania rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami takimi jak: placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki służby zdrowia. Na terenie Gminy nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży takie jak np. świetlica socjoterapeutyczna.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji wychowawczych rodziców,
- bezradność opiekuńczo-wychowawcza jako jeden z głównych powodów udzielania pomocy i wsparcia rodzinom na terenie Gminy,
- brak funkcjonujących rodzin wspierających,
- spadek wskaźnika małżeństw w porównaniu do 2018 roku,
- brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

2. WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

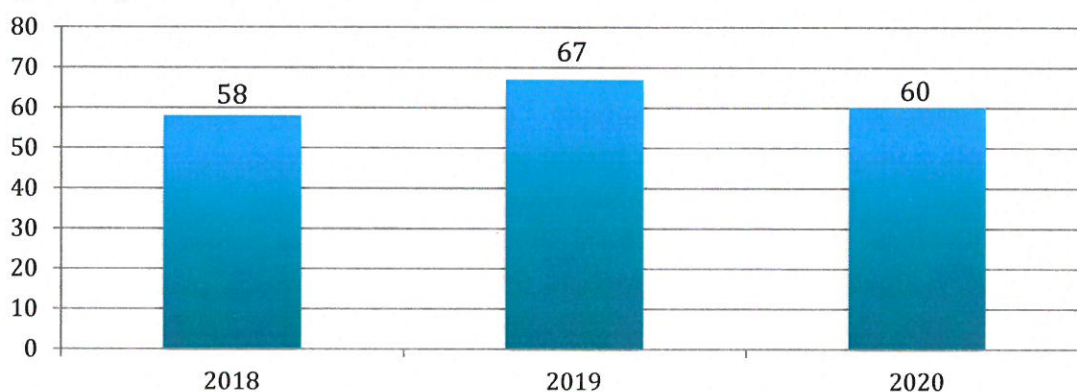
Osoby z niepełnosprawnościami dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby

z niepełnosprawnościami tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2020 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 60. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu ulegała wahaniom – w porównaniu do 2018 roku zwiększyła się o 2 rodziny, natomiast w stosunku do 2019 roku spadła o 7 rodzin. W 2020 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 209, a więc rodziny z problemem niepełnosprawności stanowiły 28,7% ogółu.

Wykres 20. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

W 2020 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazła się na 3 miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020. W 2018 roku przyznano 767 świadczeń na łączną kwotę 121 027 zł, w 2019 roku liczba świadczeń wyniosła 803 na kwotę 152 017 zł, a w 2020 roku kształtowała się na poziomie 801 świadczeń na kwotę 172 825 zł. W porównaniu do 2018 roku liczba przyznanych świadczeń oraz ich kwota uległa zwiększeniu.

Tabela 17. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba świadczeń	767	803	801
kwota świadczeń (zł)	121 027	152 017	172 825

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2020 roku liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 626 świadczeń. W 2018 roku przyznano 567 świadczeń, a w 2019 roku – 662 świadczenia. Różnica pomiędzy 2018, a 2020 rokiem kształtuje się zatem na poziomie 59 świadczeń, natomiast w porównaniu do 2019 roku można zaobserwować spadek w wysokości 36 zasiłków. W 2020 roku kwota świadczeń wyniosła 135 116 zł – to o 50,2% więcej niż w 2018 roku oraz o 7,6% więcej niż w roku 2019.

Tabela 18. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba świadczeń	567	662	626
kwota świadczeń (zł)	89 955	125 574	135 116

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

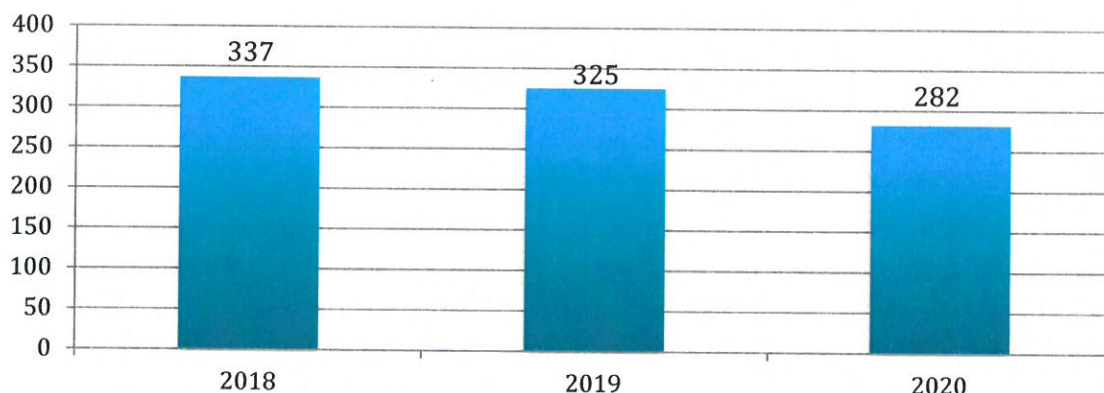
W 2018 roku przyznano 427 świadczeń dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2019 roku – 471, natomiast w 2020 roku – 462 świadczenia. Na przestrzeni analizowanych lat zaobserwować można wahanie się liczby przyznanych zasiłków w tym zakresie. Kwota świadczeń w 2020 roku wyniosła 99 718 zł i tym samym była o 11,5% wyższa niż w 2019 roku oraz o 47,5% wyższa niż w 2018 roku.

Tabela 19. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba świadczeń	427	471	462
kwota świadczeń (zł)	67 624	89 407	99 718

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Poniższy wykres zawiera dane dotyczące liczby świadczeń specjalnego zasiłku opiekuńczego. W 2020 roku świadczenie przyznano 282 osobom, a więc 43 osobom mniej niż w 2019 roku oraz o 55 osobom mniej niż w roku 2018. Na powyższe świadczenie w 2020 roku wydatkowano kwotę 170 423 zł – to o 15,2% mniej niż w 2019 roku oraz o 5,7% mniej niż w roku 2018.

Wykres 21. Liczba świadczeń specjalnego zasiłku opiekuńczego na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Osobom z niepełnosprawnością z terenu Gminy udzielone zostaje wsparcie między innymi w postaci zasiłków okresowych. W 2020 roku udzielono 4 zasiłki okresowe z tytułu niepełnosprawności, w 2019 roku – 1, natomiast w 2018 roku – 5. Kwota z powyższych świadczeń w 2020 roku wyniosła 6 551 zł i tym samym była znacznie wyższa niż w 2019 roku, ale mniejsza niż w 2018 roku.

Tabela 20. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	5	1	4
kwota świadczeń (zł)	8 274	1 753	6 551

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hyżnem realizuje Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” edycja 2021, który współfinansowany jest ze środków Funduszu Solidarnościowego. Celem Programu jest rozpowszechnienie usług asystenta, a w efekcie zwiększenie szans osób z niepełnosprawnościami na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również Program „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2021 współfinansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego, który skierowany jest do osób (członków rodzin) sprawujących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki nad tymi osobami.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

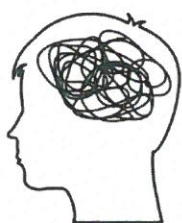
- wzrost zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne,
- niepełnosprawność stanowiąca jeden z najczęstszych powodów udzielania pomocy i wsparcia rodzinom z terenu gminy,

- brak placówki wsparcia dziennego lub rehabilitacji społeczno-zawodowej,
- trudności w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych.

3. PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA PSYCHICZNEGO

■ Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁴.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

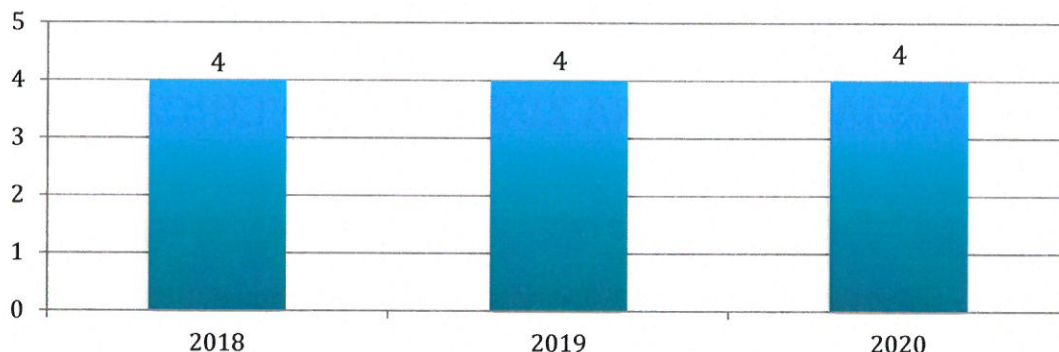
Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez Gminę, należy organizacja i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez: zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom samotnym z zaburzeniami psychicznymi, w przypadkach gdy są jej pozbawione oraz osobom, które wymagają takiej pomocy, a rodzina nie może jej zapewnić; pomoc dostosowaną do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem.

Zadaniem zleconym do realizacji przez Gminę jest świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych u osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2020 roku z tej formy pomocy skorzystały 4 osoby. Taka sama liczba osób korzystała również z powyższych usług na przestrzeni lat 2018-2019.

¹⁴ www.psychiatriapolska.pl

Wykres 22. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć. Istnieje więc pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ograniczona infrastruktura pomocowa w zakresie pomocy psychologicznej,
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.

4. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska.

Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z przyjętego uchwałą Nr XXVI/207/21 Rady Gminy Hyżne z dnia 5 lutego 2021 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok*.

Celem głównym Programu jest „zapobieganie nadużywaniu alkoholu oraz zwiększanie skuteczności oddziaływań w zakresie profilaktyki problemów alkoholowych”.

Wśród celów szczegółowych Programu wyróżniono:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie uzależnień, szczególnie uzależnienia od alkoholu,
- wspomaganie działalności instytucji, organizacji i osób fizycznych, służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego¹⁵.

¹⁵ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok (uchwała Nr XXVI/207/21 Rady Gminy Hyżne z dnia 5 lutego 2021 roku)

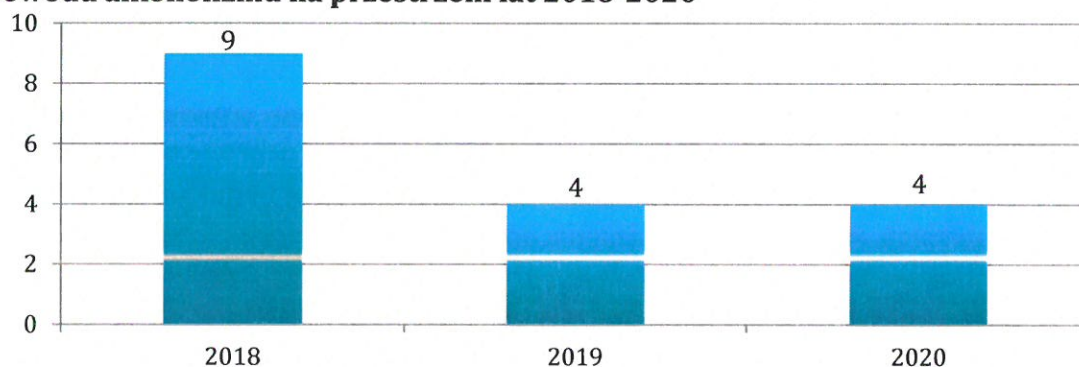

Ponadto na terenie Gminy obowiązuje *Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2019-2021*, który został przyjęty uchwałą Nr IV/28/19 Rady Gminy Hyżne z dnia 25 stycznia 2019 roku. Program ma na celu zapobieganie powstawaniu problemów związanych z uzależnieniami, a do jego najważniejszych celów można zaliczyć:

- prowadzenie działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej,
- podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy Hyżne na temat związany z używaniem środków psychotropowych i możliwości zapobieganiu zjawisku,
- promocja zdrowego stylu życia,
- zminimalizowanie ryzyka kontaktu młodzieży ze środkami odurzającymi w okresie wakacji,
- diagnoza i aktualizacja problemów związanych z zagrożeniem używania substancji psychoaktywnych, stanu zjawiska i jego specyfiki środowiskowej,
- unowocześnienie programów profilaktycznych i dostosowanie ich do zdiagnozowanych potrzeb,
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych¹⁶.

W 2020 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystały 4 rodziny. Można zauważyć, że w porównaniu do 2018 roku liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu uległa zmniejszeniu, natomiast w stosunku do 2019 roku – jest na takim samym poziomie. Na przestrzeni analizowanych lat żadna z rodzin nie otrzymała wsparcia z powodu narkomanii. W 2020 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 209, a więc rodziny z problemem alkoholizmu stanowiły 1,9% ogółu.

Wykres 23. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

¹⁶ Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2019-2021 (uchwała Nr IV/28/19 Rady Gminy Hyżne z dnia 25 stycznia 2019 roku)

Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie gminy Hyżne mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

Pomoc w przypadku uzależnień

Gminny Ośrodek
Pomocy
Społecznej

Punkt
Konsultacyjny dla
osób uzależnionych
i ich rodzin

placówki ochrony
zdrowia

Gminna Komisja
Rozwiązywania
Problemów
Alkoholowych

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają również działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Według stanu na koniec 2020 roku Komisja liczyła 6 członków.

W 2020 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 12 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 12 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 1 osoby uzależnionej od alkoholu. W 2020 roku Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 1 osoby. W stosunku do roku ubiegłego odnotowany został spadek liczby osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy oraz osób, w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia. W porównaniu do 2019 roku wzrosła liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy. W pozostałych przypadkach zauważalny jest spadek liczby. Dane dotyczące podejmowanych działań GKRPA w gminie Hyżne wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Hyżne wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	10	16	12
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	9	9	12
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	6	8	1
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	6	2	1

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin został uruchomiony w grudniu 2016 roku i obecnie mieści się w budynku „Starej Mleczarni” w Hyżnem. W Punkcie Konsultacyjnym zatrudniony jest terapeuta wykonujący usługi profilaktyczno-terapeutyczne przez 3 godziny raz w tygodniu. Usługi polegają na:

1. poradnictwie i konsultacjach indywidualnych dla osób uzależnionych od alkoholu
2. poradnictwie i konsultacjach indywidualnych dla osób współuzależnionych
3. poradnictwie i konsultacjach indywidualnych dla ofiar przemocy w rodzinie
4. udzielaniu wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym.

W 2020 roku w Punkcie Konsultacyjnym udzielono 9 porad dla 7 osób z problemem alkoholowym oraz 10 porad dla 8 dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym. Dane źródłowe wykazują, że w porównaniu do 2019 roku liczba udzielonych porad osobom z problemem alkoholowym uległa znacznemu zmniejszeniu, natomiast wzrost zauważalny jest w przypadku liczby porad, które udzielono dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym.

Tabela 22. Liczba osób oraz udzielonych im porad w Punkcie Konsultacyjnym dla osób uzależnionych i ich rodzin w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018		2019		2020	
	liczba osób	liczba porad	liczba osób	liczba porad	liczba osób	liczba porad
osoby z problemem alkoholowym	15	27	16	38	7	9
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionym i DDA)	1	1	4	4	8	10

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Na terenie gminy Hyżne nie prowadzi działalności żadna samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA). Nie funkcjonują również samopomocowe grupy wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon) oraz dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

GKRPA zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych. W roku 2019 wśród dzieci i młodzieży 6 szkół podstawowych był realizowany program rekomendowany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych „Archipelag Skarbów”. Wzięło w nim udział 80 odbiorców.

Na terenie Gminy prowadzone były inne nierekomendowane programy profilaktyczne, w których w 2020 roku wzięło udział 251 uczniów oraz 10 nauczycieli. To ponad 2 razy więcej niż w 2019 roku, kiedy w działaniach tych wzięło udział 121 uczniów, 50 nauczycieli oraz 30 rodziców.

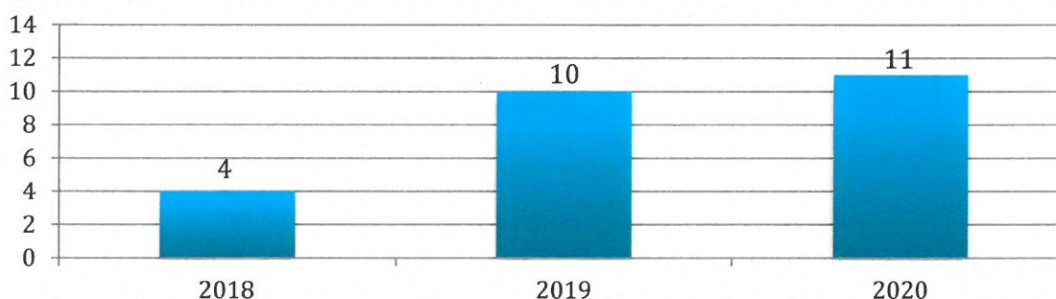
Gmina Hyżne współpracuje z Izbą Wytrzeźwień w Rzeszowie w zakresie przyjmowania osób nietrzeźwych. W 2020 roku 10 osób zostało doprowadzonych i zatrzymanych do wytrzeźwienia, w 2019 roku – 3, natomiast w 2018 roku – 8. W stosunku do poprzednich lat zauważalny jest wzrost liczby osób w tym zakresie.

Tabela 23. Liczba osób doprowadzonych i zatrzymanych do wytrzeźwienia na terenie gminy Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób doprowadzonych i zatrzymanych do wytrzeźwienia	8	3	10

Źródło: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok

Poniższy wykres przedstawia liczbę zatrzymanych, nietrzeźwych kierowców w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020. W 2020 roku odnotowano 11 takich osób (w tym 8 z sołectwa Hyżne oraz po 1 z Brzezówki, Dylągówki oraz Wólki Hyżneńskiej), w 2019 roku – 10 (w tym 7 z sołectwa Hyżne, 2 z Brzezówki oraz 1 z Wólki Hyżneńskiej), a w 2018 roku – 4 (w tym 3 z sołectwa Hyżne oraz 1 z Dylągówki). W porównaniu do poprzednich lat zauważalny jest wzrost liczby nietrzeźwych kierowców.

Wykres 24. Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców na terenie gminy Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Raport o stanie Gminy Hyżne za 2020 rok

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Hyżne. W 2020 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 3 387 791,31 zł, w tym 1 989 731,63 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 122 666,87 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 1 275 392,81 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do roku poprzedniego, łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy uległa zwiększeniu o 8,4%, natomiast w porównaniu do 2018 roku zauważyć można wzrost o 13,6%.

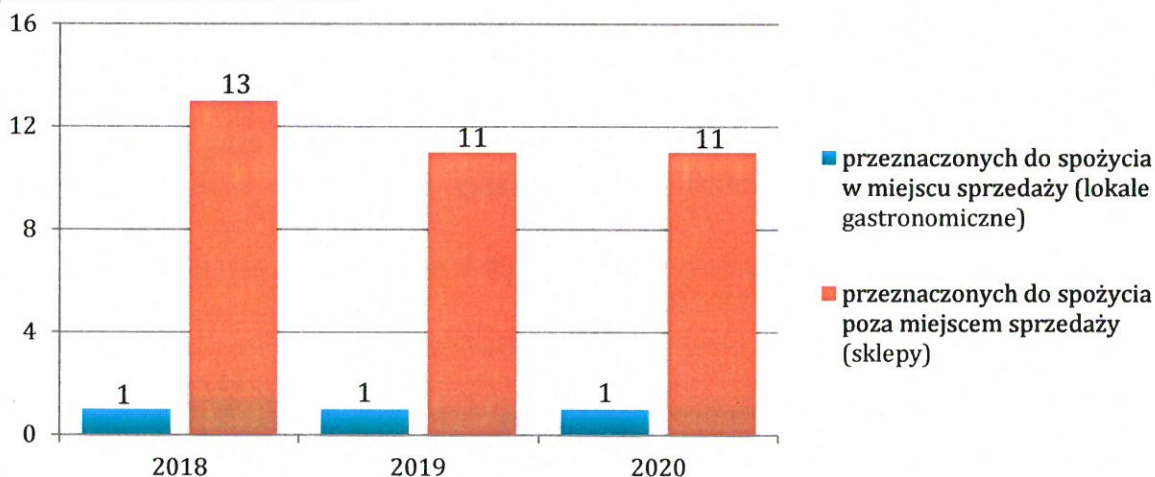
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Hyżne w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku na terenie gminy Hyżne znajdowało się łącznie 12 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 11 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 1 przeznaczony do spożycia w miejscu sprzedaży (lokal gastronomiczny). Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba sklepów oraz lokali gastronomicznych prowadzących sprzedaż alkoholu uległa niewielkiemu zmniejszeniu, a w porównaniu do 2019 roku przyjęła taką samą wartość.

Wykres 25. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień,
- wzrost liczby osób doprowadzonych i zatrzymanych do wytrzeźwienia,
- wzrost liczby zatrzymanych nietrzeźwych kierowców,
- wzrost wartości sprzedanego alkoholu na terenie Gminy,
- zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w związku z występowaniem pandemii COVID-19.

5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Hyżne zajmuje się Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który został powołany Zarządzeniem Nr 21/20 Wójta Gminy Hyżne z dnia 10 lutego 2020 roku. W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych.

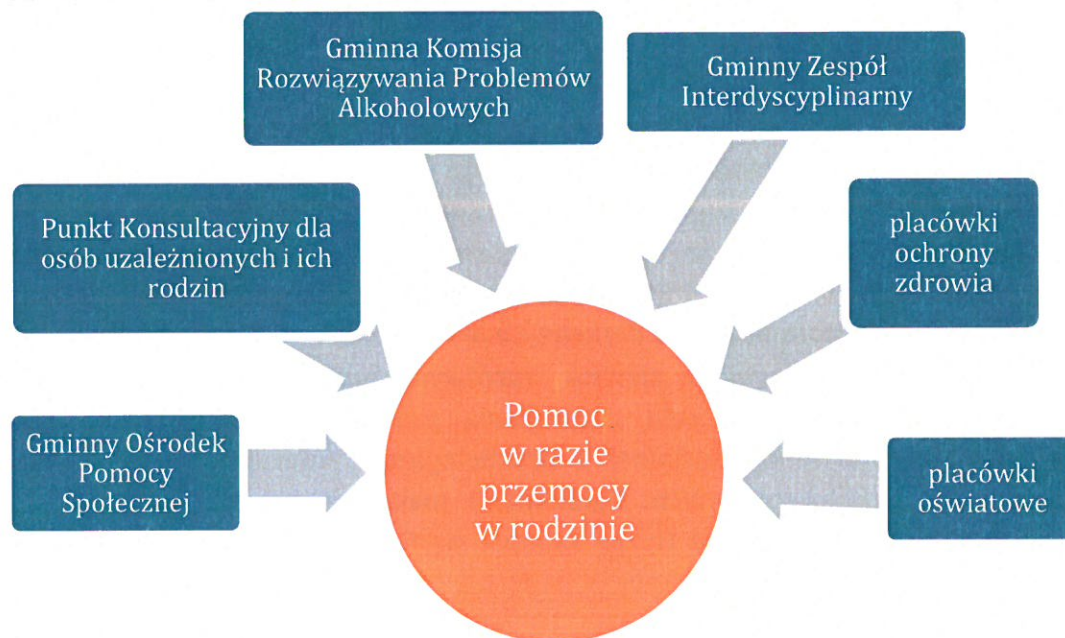
Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Hyżne na lata 2018-2023*, który został przyjęty uchwałą Nr XLVII/332/18 Rady Gminy Hyżne z dnia 15 listopada 2018 roku. Celem głównym Programu jest „przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla rodzin, w których stosowana jest przemoc”.

Do celów szczegółowych zaliczyć można:

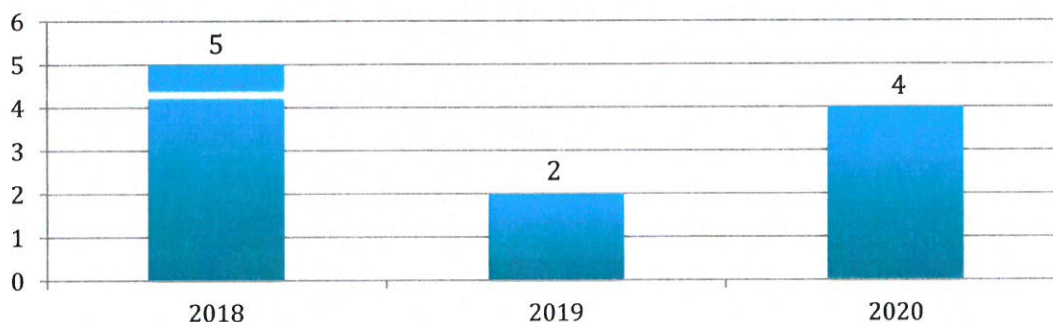
- podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- udzielanie pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie¹⁷.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Hyżne mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

Z powodu przemocy w rodzinie w 2020 roku z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem z powodu przemocy korzystały 4 rodziny. W porównaniu do 2019 roku liczba rodzin wzrosła o 2, natomiast w stosunku do 2018 roku zauważalny jest spadek o 1 rodzinę. W 2020 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 209, a więc rodziny z problemem przemocy w rodzinie stanowiły 1,9% ogółu.

Wykres 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

¹⁷ Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Hyżne na lata 2018-2023 (uchwała Nr XLVII/332/18 Rady Gminy Hyżne z dnia 15 listopada 2018 roku)

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2018-2020 (grupę roboczą powołuje Zespół Interdyscyplinarny w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie). W 2020 roku liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 6, czyli o 4 mniej niż w 2019 roku oraz o 13 mniej niż w roku 2018. W 2020 roku utworzono 9 grup roboczych, które spotykały się 22 razy. W porównaniu do poprzednich lat zarówno liczba utworzonych grup roboczych, jak ich spotkań uległa zwiększeniu, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 24. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w gminie Hyżne w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	19	10	6
liczba utworzonych grup roboczych	0	0	9
liczba posiedzeń grup roboczych	0	0	22

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku pomocą grup roboczych objęto 10 rodzin – liczba ta wzrosła w porównaniu do poprzednich lat. W 2020 roku pomoc uzyskało 20 osób, w tym: 10 kobiet, 2 mężczyzn oraz 8 dzieci. Należy zaznaczyć, iż dzieci stanowiły 40% osób objętych pomocą grup roboczych, a kobiety – 50%.

Tabela 25. Liczba osób i rodzin objętych pomocą grup roboczych w latach 2018-2020 w gminie Hyżne

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba rodzin	0	0	10
liczba osób, w tym:	0	0	20
liczba kobiet	0	0	10
liczba mężczyzn	0	0	2
liczba dzieci	0	0	8

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018, 2019 i 2020 rok

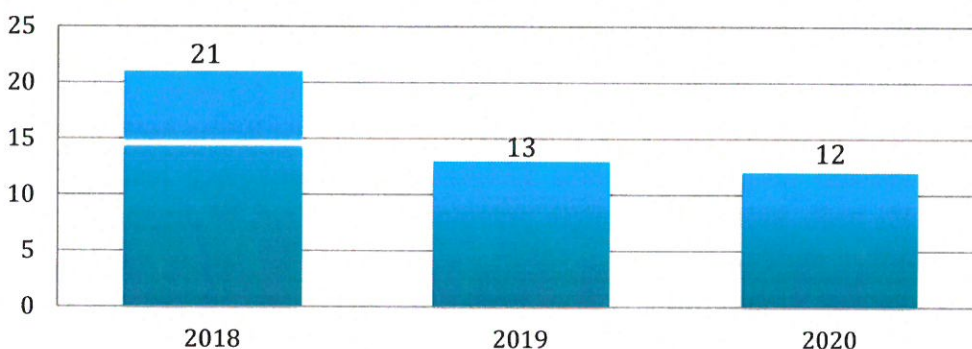
W 2020 roku dotkniętych przemocą w rodzinie było 25 osób, w tym 12 kobiet, 2 mężczyzn oraz 11 dzieci. W porównaniu do poprzednich lat liczba osób, które dotyczył powyższy problem uległa znacznemu zwiększeniu. Niepokojący jest fakt, iż dzieci stanowiły 44% osób, które są dotknięte przemocą w rodzinie. W przypadku kobiet jest to 48%, natomiast mężczyzn – 8%.

Tabela 26. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie Hyżne w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób, w tym:	24	15	25
liczba kobiet	18	9	12
liczba mężczyzn	5	5	2
liczba dzieci	1	1	11

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018, 2019 i 2020 rok

Podjęmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. W 2020 roku procedurą „Niebieskie Karty” objęto 12 rodzin i tym samym liczba ta uległa zmniejszeniu w porównaniu do poprzednich lat. W 2019 roku powyższą procedurą objęto 13 rodzin, natomiast w 2018 roku – 21 rodzin.

Wykres 27. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020 w gminie Hyżne

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018, 2019 i 2020 rok

Informacje dotyczące procedury „Niebieskie Karty” przeprowadzanej w gminie Hyżne w latach 2018-2020 przedstawione zostały w poniższej tabeli. Z prezentowanych

danych wynika, że w 2020 roku wszczęto 10 procedur „Niebieskie Karty” – w tym 6 przez przedstawicieli Policji, 3 przez jednostki organizacji pomocy społecznej, a 1 przez pracownika ochrony zdrowia. W porównaniu do 2019 roku liczba wszczętych procedur uległa zwiększeniu, natomiast w odniesieniu do 2018 roku – zmniejszyła się. Ponadto sporządzono 9 formularzy „Niebieska Karta – C” (z osobami co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie) oraz 10 formularzy „Niebieska Karta – D” (z osobami wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie). W stosunku do 2019 roku liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C i D” również uległa zwiększeniu.

Tabela 27. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020 w gminie Hyżne

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	19	6	10
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”	18	7	9
liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”	17	7	10

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku zakończono 7 procedur „Niebieskie Karty”, w tym 6 z powodu ustania przemocy w rodzinie, a w 1 przypadku z powodu braku zasadności podejmowanych działań. W stosunku do poprzednich lat liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” zmniejszyła się dwukrotnie.

Tabela 28. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba zakończonych procedur, w tym:	14	13	7
z powodu braku zasadności podejmowanych działań	0	0	1
z powodu ustania przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy	14	13	6

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018, 2019 i 2020 rok

W związku z Art. 304 Kodeksu postępowania karnego każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. W 2020 roku na terenie gminy Hyżne złożono 3 takie zawiadomienia, w 2019 roku – 4, a w 2018 roku – 9 zawiadomień.

W 2020 roku na terenie gminy Hyżne odnotowano 2 przestępstwa dotyczące znęcania się fizycznego i psychicznego nad rodziną. Liczba ta uległa zmniejszeniu

w porównaniu do poprzednich lat, gdyż w 2019 roku były to 4 przestępstwa, a w 2018 roku – 6¹⁸.

Członkowie GKRPA kontaktowali się z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie oraz ją stosującymi. W 2020 roku członkowie Komisji skontaktowali się z 7 osobami doznającymi przemocy oraz z 7 osobami stosującymi przemoc. W porównaniu do poprzednich lat Komisja kontaktowała się z większą liczbą osób dotkniętą problemem przemocy oraz stosujących przemoc.

Tabela 29. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, stosujących przemoc i świadków przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w gminie Hyżne w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
osoby doznające przemocy w rodzinie	0	0	7
osoby stosujące przemoc w rodzinie	0	0	7
świadkowie przemocy w rodzinie	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie,
- wzrost liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym znaczny udział dzieci oraz kobiet,
- wzrost liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty”.

6. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie

¹⁸ Raport o stanie Gminy Hyżne za 2020 rok

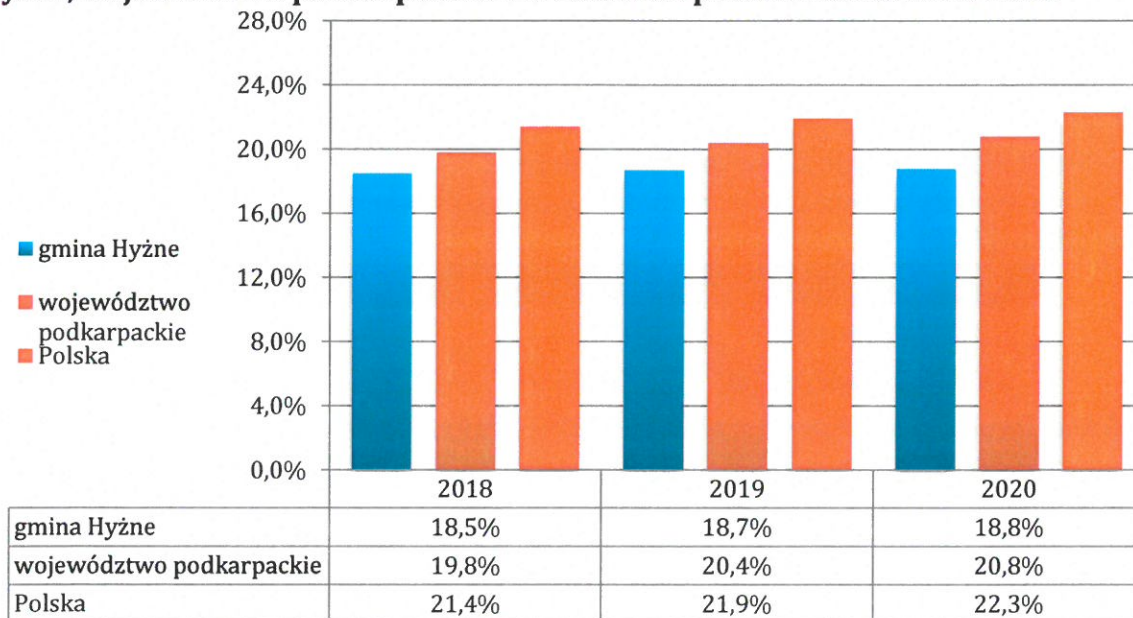

dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów.

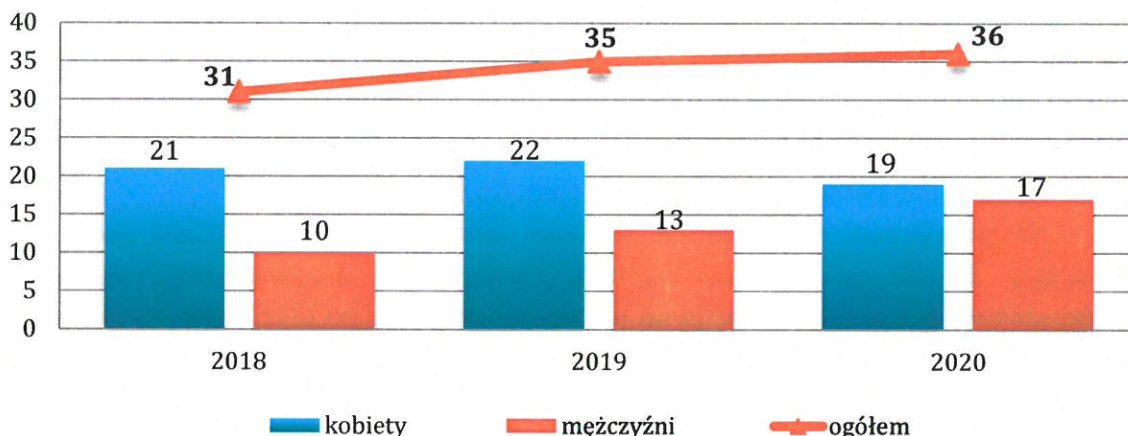
Z danych GUS wynika, że odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w gminie Hyżne jest niższy względem województwa podkarpackiego i całej Polski. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie, województwie i Polsce systematycznie się zwiększał. Różnica między 2018, a 2020 rokiem w gminie Hyżne wynosi 0,3 pp., w województwie podkarpackim – 1,0 pp., natomiast w Polsce – 0,9 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 28. Zestawienie ogólnej liczby osób wieku poprodukcyjnym w gminie Hyżne, województwie podkarpackim i w Polsce na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2020 roku 36. Kobiety stanowiły 52,8% osób (19 osób), natomiast mężczyźni – 47,2% (17 osób). W stosunku do poprzednich lat dostrzec można niewielki wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 29. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w DPS pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo.

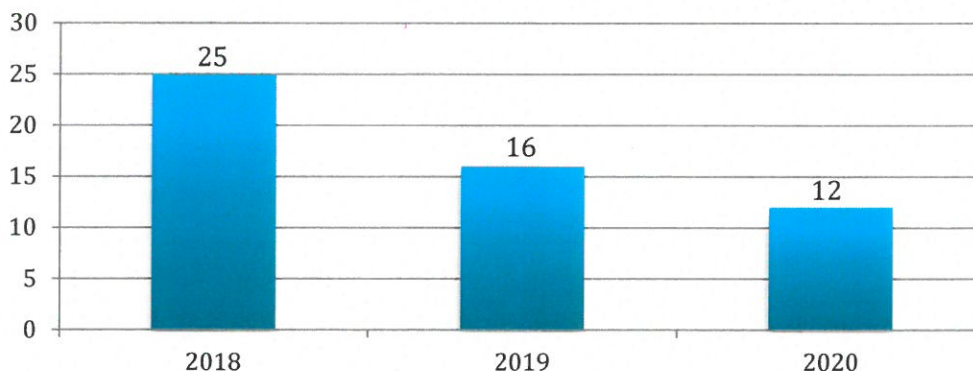
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hyżnem w 2020 roku poniósł odpłatność za pobyt 5 mieszkańców w DPS na łączną kwotę 118 560 zł, w 2019 roku ponownie za 5 osób na kwotę 157 434 zł, natomiast w 2018 roku za 6 osób na kwotę 165 294 zł. Z powyższych danych wynika, że liczba osób, za którą Gmina poniosła odpłatność za pobyt w DPS utrzymuje się na stałym poziomie.

Tabela 30. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	6	5	5
kwota świadczeń (zł)	165 294	157 434	118 560

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku przyznano 12 świadczeń zasiłku pielęgnacyjnego mieszkańcom Gminy, którzy ukończyli 75 lat. W porównaniu do 2019 roku liczba ta uległa zmniejszeniu o 4, natomiast w stosunku do 2018 roku spadła o 13 świadczeń.

Wykres 30. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2018-2020 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hyżnem realizował usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2020 roku tego typu usługami objęto 4 osoby, w 2019 roku – 5, natomiast w 2018 roku – 2 osoby. Zauważyć należy, że w gminie Hyżne w dużym stopniu opiekę nad niepełnosprawnymi członkami rodziny świadczą osoby spokrewnione w linii prostej – zobowiązane Kodeksem Rodzinnym i Opiekuńczym do alimentacji, które rezygnują z zatrudnienia lub nie podejmują pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawną osobą. W zamian za sprawowanie opieki pobierają określone świadczenia. Dane dotyczące liczby i rodzaju pobieranych świadczeń opiekuńczych obrazuje poniższa tabela.

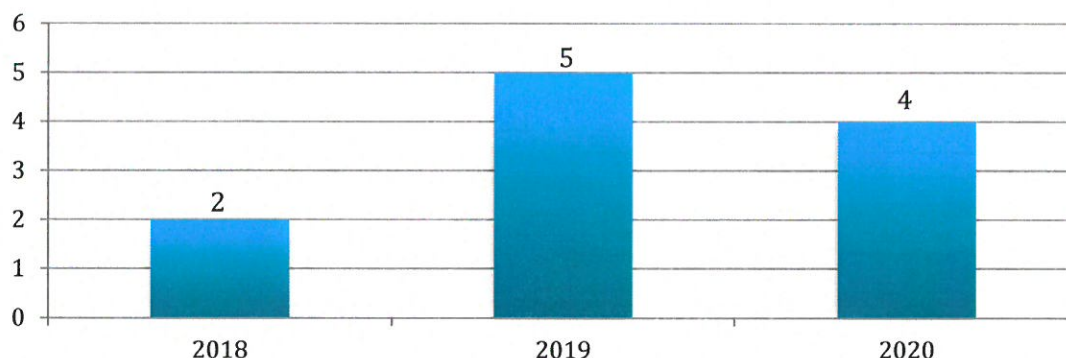
Tabela 31. Liczba i rodzaj pobieranych świadczeń opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018 liczba osób	2019 liczba osób	2020 liczba osób
specjalny zasiłek opiekuńczy	28	27	23
świadczenie pielęgnacyjne	33	37	41

Mimo zapewnienia opieki przez członków rodzin nadal występuje zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze. Ma to związek między innymi ze wzrostem odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji Gminy, a także w wielu przypadkach brakiem wsparcia rodziny w opiece nad osobami starszymi lub faktem, że są to osoby samotne.

Wykres 31. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2020 roku na terenie Gminy realizowany był Program pn. „Wspieraj Seniora”. Dedykowany był w szczególności dla osób w wieku 70 lat i więcej, które z uwagi na pandemię pozostały w domu i nie miały możliwości skorzystania z pomocy bliskich w zakresie zrobienia podstawowych zakupów spożywczych, higienicznych, czy wykupienia leków.

Ważną rolę w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz integracji społecznej osób starszych odgrywa Klub Seniora „Aktywni”, który powstał styczniu 2019 roku przy Gminnym Ośrodku Kultury w Hyżnem. Klub zrzesza blisko 60 osób, które w 2020 roku uczestniczyły w takich przedsięwzięciach jak:

- warsztaty informacyjno-edukacyjne,
- warsztaty rękodzielnicze,
- spotkania z ciekawymi ludźmi oraz okolicznościowe spotkania integracyjne,
- wyjazdy integracyjne,
- udział w szkoleniach (kurs języka angielskiego),
- inne, np. szycie maseczek, wywiad dla Radia Rzeszów.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności,
- stałe zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze.

7. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

BEZROBOCIE

W 2020 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazło się na 2 miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

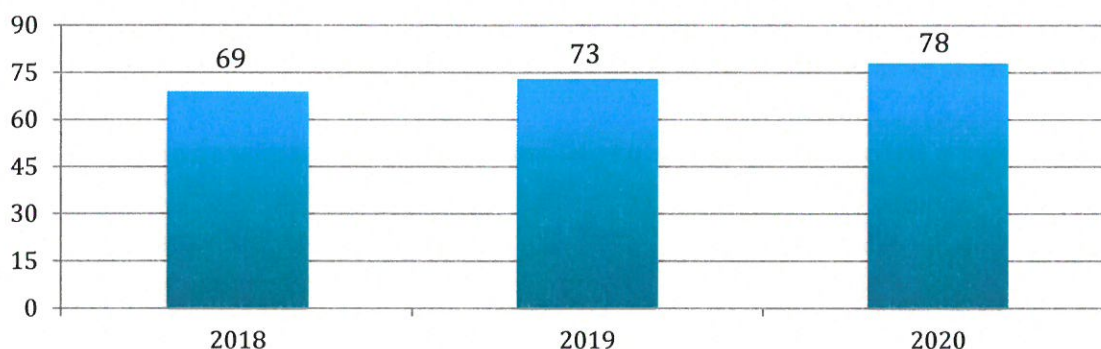

W 2020 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 78. Na przestrzeni lat 2018-2020 można zauważyć wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. W porównaniu do 2018 roku liczba rodzin wzrosła o 9, a w stosunku do 2019 roku zauważyć można wzrost o 5 rodzin. W 2020 roku liczba

rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 209, a więc rodziny z problemem bezrobocia stanowiły 37,3% ogółu.

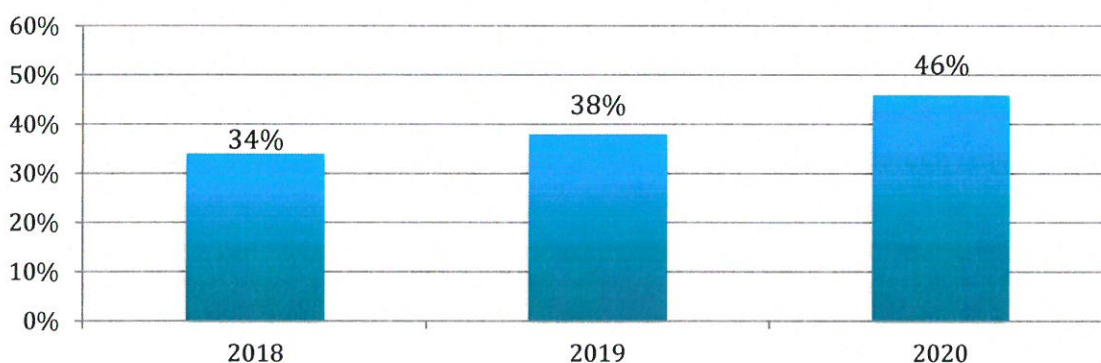
Wykres 32. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

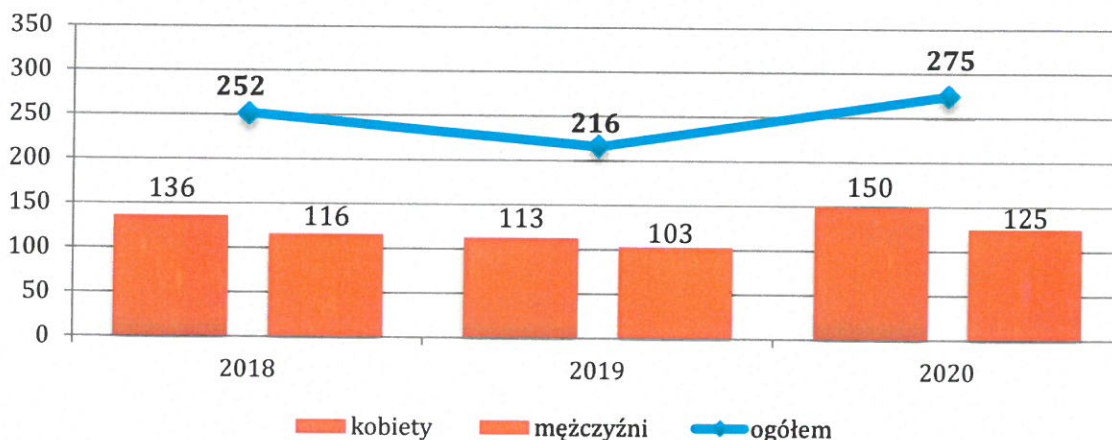
Poniższy wykres przedstawia wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W porównaniu do lat poprzednich obserwowany jest jego wzrost – z 34% w 2018 roku do 46% w 2020 roku.

Wykres 33. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Pod koniec 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie zarejestrowanych było łącznie 275 mieszkańców gminy Hyżne. Oznacza to wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 59 osób (tj. 27,3%). Pod względem płci występuje dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet w 2020 roku było 150 (54,5%), natomiast mężczyzn – 125 (45,5%).

Wykres 34. Mieszkańcy gminy Hyżne zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2018–2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że pod koniec 2020 roku osoby do 25 roku życia stanowiły 18,5% wszystkich bezrobotnych, osoby do 30 roku życia – 33,5%, natomiast osoby powyżej 50 roku życia – 19,6%. W stosunku do 2019 roku nastąpił wzrost udziału osób do 25 roku życia oraz powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Spadek jest zauważalny natomiast w przypadku osób do 30 roku życia.

Tabela 32. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Hyżne w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020

kategoria wiekowa	31 grudnia 2018		31 grudnia 2019		31 grudnia 2020	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	55	21,8	39	18,1	51	18,5
do 30 roku życia	95	37,7	78	36,1	92	33,5
powyżej 50 roku życia	44	17,5	41	19,0	54	19,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwale zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Hyżne w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy na przestrzeni lat 2018-2020. Pod koniec 2020 roku długotrwale bezrobotni stanowili 56,0% wszystkich mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP. Dynamika zmian w omawianych latach prezentuje się następująco: w porównaniu do 2019 roku nastąpił wzrost udziału osób długotrwale bezrobotnych o 2,3 pp., natomiast w stosunku do 2018 roku – o 4,4 pp.

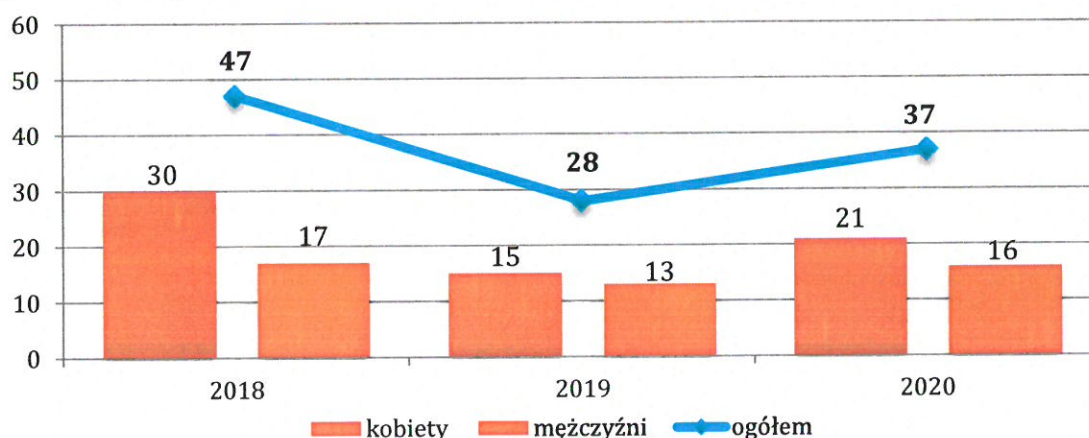
Tabela 33. Liczba zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Hyżne oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020

kategoria	31 grudnia 2018		31 grudnia 2019		31 grudnia 2020	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
długotrwale bezrobotni	130	51,6	116	53,7	154	56,0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Prawo do zasiłku posiada bezrobotny zarejestrowany we właściwym powiatowym urzędzie pracy, między innymi wtedy jeśli nie ma dla niego propozycji odpowiedniej pracy, propozycji stażu, przygotowania zawodowego dorosłych, szkolenia, prac interwencyjnych lub robót publicznych. W 2020 roku 37 mieszkańców gminy Hyżne posiadało prawo do zasiłku, w tym 21 kobiet oraz 16 mężczyzn. W porównaniu do 2019 roku liczba osób z prawem do zasiłku uległa zwiększeniu o 9. Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku w 2020 roku stanowiły 13,5% ogółu osób zarejestrowanych w PUP.

Wykres 35. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Hyżne z prawem do zasiłku w podziale na płeć na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://rzeszow.praca.gov.pl/>

W związku z pandemią COVID-19 oraz związanymi z nią obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzanymi obostrzeniami oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- wzrost liczby osób bezrobotnych,
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- wzrost udziału osób w wieku do 30 lat oraz powyżej 50 lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- bezrobocie jako jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej,
- wysoki wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej,
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19.

8. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

UBÓSTWO

W 2020 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znalazło się na 1 miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

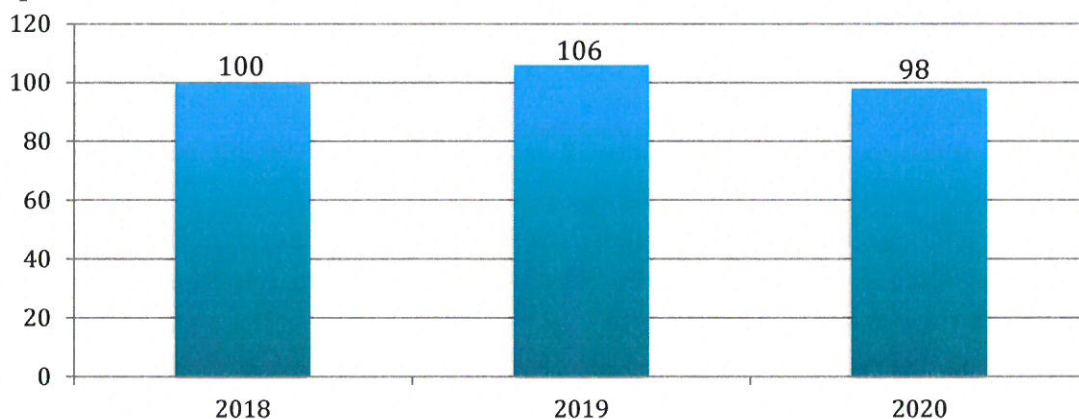

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa uległa na przestrzeni lat 2018-2020 wahaniom. W 2018 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 100 rodzin, w 2019 roku – 106, natomiast w 2020 roku – 98 rodzin. W stosunku do 2019 roku oznacza to spadek o 8 rodzin, natomiast w porównaniu do 2018 roku zmniejszenie

o 2 rodziny. W 2020 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła 209, a więc rodziny z problemem ubóstwa stanowiły 46,9% ogółu.

Wykres 36. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku zasiłki stałe pobierały 23 osoby. Na przestrzeni analizowanych lat liczba zasiłków stałych uległa zwiększeniu. Na zasiłki stałe w 2020 roku wydatkowano 119 445 zł – to o 11,6% więcej niż w 2019 roku. Liczba świadczeniobiorców zasiłków okresowych w 2020 roku kształtowała się na poziomie 61. Oznacza to wzrost w porównaniu do poprzednich lat. Na zasiłki okresowe w 2020 roku wydatkowano kwotę 167 519 zł – to o 3,0% więcej niż w 2019 roku. Zasiłek celowy z kolei, został przyznany w 2020 roku 135 osobom, czyli nieco większej liczbie niż w poprzednich latach. Kwota świadczeń zasiłku celowego w 2020 roku wyniosła 211 660 zł i tym samym była o 12,0% wyższa niż w 2019 roku. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 34. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, okresowe i celowe na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie		2018	2019	2020
ZASIŁEK STAŁY	liczba osób	15	19	23
	kwota świadczeń	86 894	107 024	119 445
ZASIŁEK OKRESOWY	liczba osób	54	49	61
	kwota świadczeń	160 000	162 670	167 519
ZASIŁEK CELOWY	liczba osób	130	132	135
	kwota świadczeń	170 905	188 967	211 660

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hyżnem od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich

program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i z niepełnosprawnością. W 2020 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 110 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 122 dzieciom. W ciągu analizowanych lat liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne, uległa zwiększeniu, natomiast w przypadku świadczeń niepieniężnych zmniejszeniu.

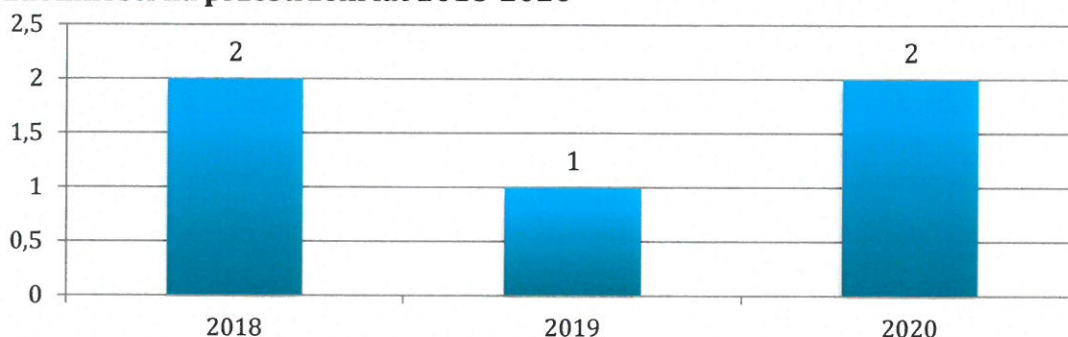
Tabela 35. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
świadczenie pieniężne	90	95	110
świadczenie niepieniężne (posiłek)	151	139	122

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2020 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymały 2 osoby. W 2019 roku pomocą objęto tylko 1 osobę, natomiast w 2018 roku – ponownie 2 osoby. Dane statystyczne dotyczące liczby osób korzystających z pomocy i wsparcia z GOPS wskazują na to, że problem bezdomności na terenie Gminy występuje w znikomym stopniu.

Wykres 37. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Hyżnem osobom zagrożonym bezdomnością bądź bezdomnym udziela pomocy w formie schronienia. W 2020 roku GOPS udzielił schronienia 2 osobom na łączną kwotę 11 529 zł. W 2019 przyznano je 2 osobom na kwotę 23 660 zł, natomiast w 2018 roku – ponownie 2 osobom na kwotę 21 051 zł.

Tabela 36. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	2	2	2
kwota świadczeń (zł)	21 051	23 660	11 529

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego.

- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności,
- ograniczona możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych,
- ubóstwo jako główny powód udzielania pomocy i wsparcia mieszkańcom Gminy.

9. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

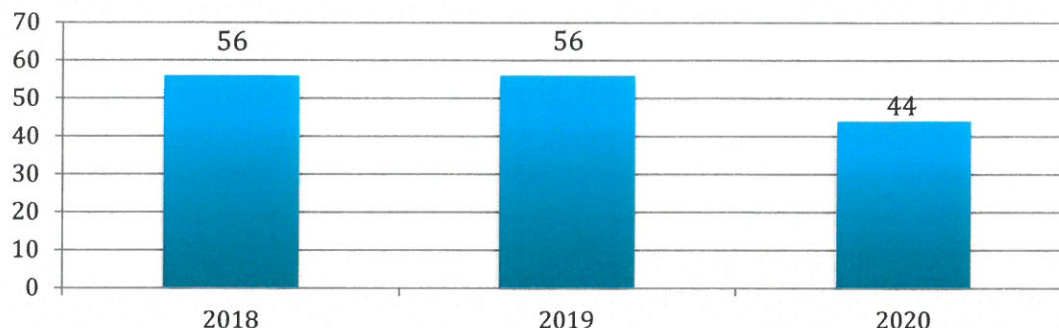
W 2020 roku na terenie gminy Hyżne zarejestrowano łącznie 10 kradzieży oraz włamań, 8 oszustw, 1 groźbę karaną oraz 1 uszkodzenie mienia. W porównaniu do 2019 roku zmniejszyła się liczba kradzieży oraz uszkodzeń mienia, natomiast zwiększeniu uległa liczba włamań, oszustw i groźb karalnych.

Tabela 37. Liczba poszczególnych przestępstw na terenie gminy Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
kradzież	4	10	5
włamanie	7	3	5
oszustwo	6	7	8
groźby karalne	3	0	1
uszkodzenie mienia	2	4	1

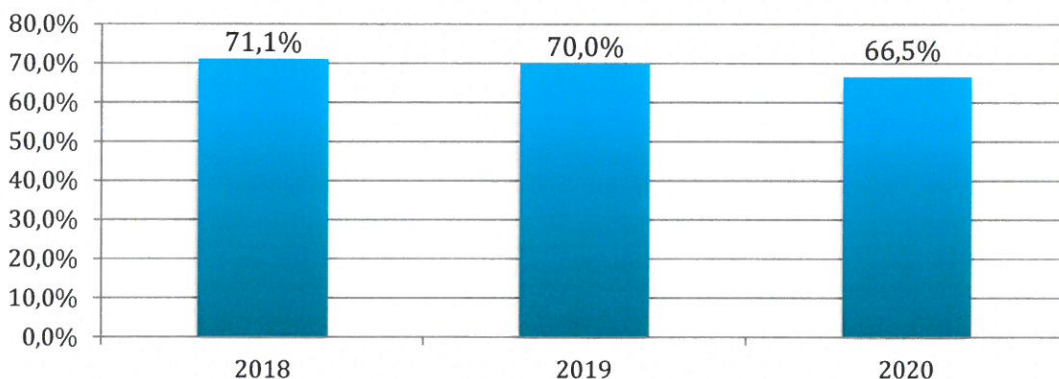
Źródło: Raport o stanie Gminy Hyżne za 2020 rok

W 2020 roku w gminie Hyżne stwierdzono łącznie 44 przestępstwa, w tym: 3 na terenie sołectwa Brzezówka, 5 w Dylągówce, 7 w Szklarach, 3 w Grzegorzówce, 1 w Wólce Hyżneńskiej oraz 25 w Hyżnem. W porównaniu do poprzednich lat zauważalny jest spadek liczby przestępstw, gdyż zarówno w 2018, jak i 2019 roku ich liczba wyniosła po 56.

Wykres 38. Liczba przestępstw na terenie gminy Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Raport o stanie Gminy Hyżne za 2020 rok

Rozpatrując kwestię wykrywalności przestępstw na terenie gminy Hyżne można zauważyć, że w 2020 roku wskaźnik ten był znacznie niższy od wskaźnika wykrywalności na terenie województwa podkarpackiego (80%) oraz całej Polski (73%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem wyniósł w Gminie 66,5% (szacowany wskaźnik na podstawie danych powiatowych). Dane statystyczne pokazują, że w stosunku do poprzednich lat uległ on zmniejszeniu.

Wykres 39. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Hyżne w latach 2018-2020

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- wzrost liczby włamań, oszustw oraz gróźb karalnych na terenie Gminy,
- spadek wskaźnika wykrywalności przestępstw.

IV. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 4. Elementy procesu planowania strategicznego

charakterystyka Gminy i diagnoza sytuacji społecznej

analiza SWOT

misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

cele strategiczne i operacyjne

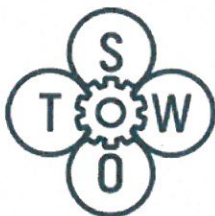
działania strategiczne

zakładane rezultaty Strategii

Źródło: opracowanie własne

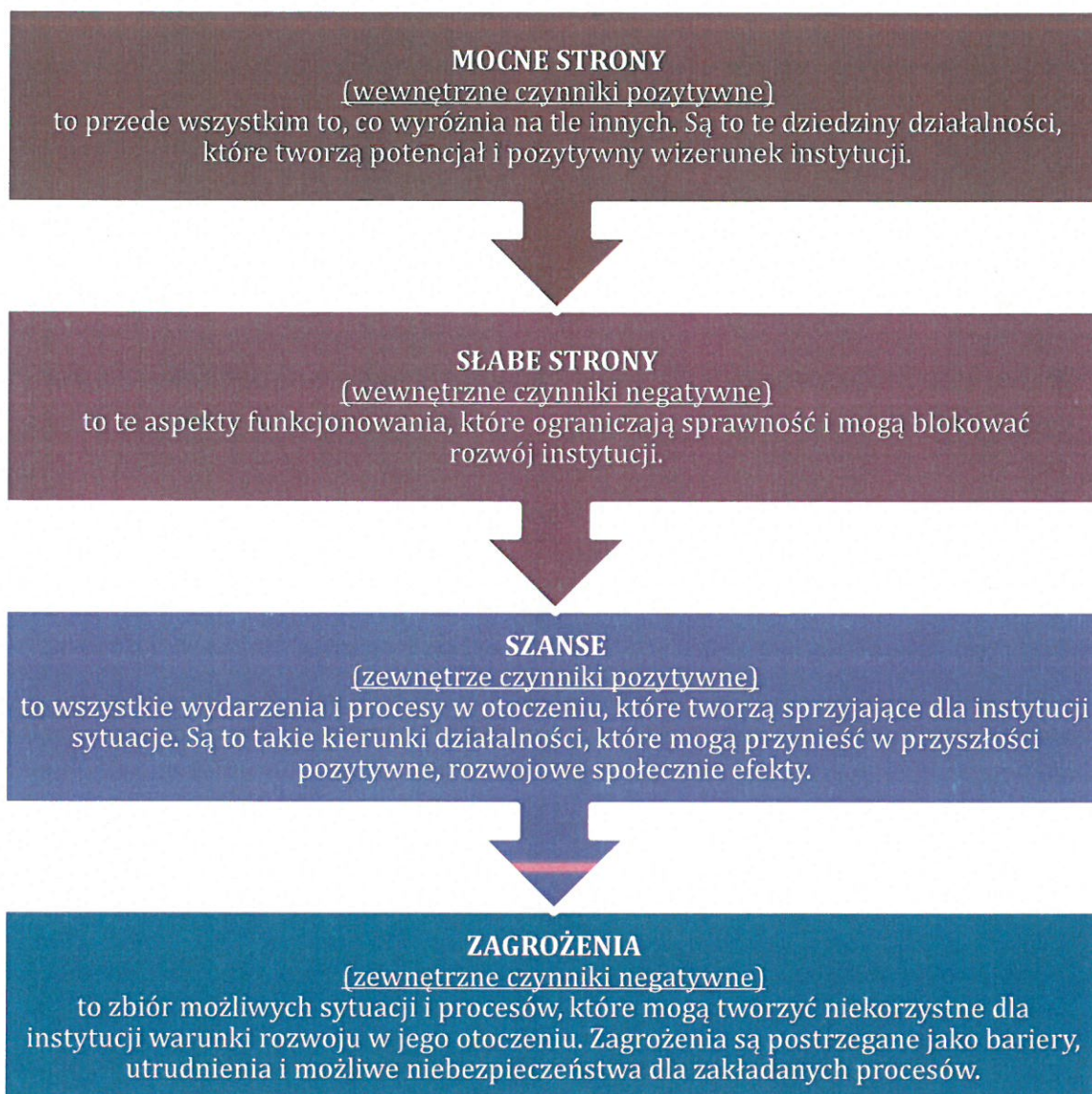

1. ANALIZA SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY

1. Aktywność lokalnych organizacji (Koła Gospodyń Wiejskich, Kluby Sportowe, Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, lokalne stowarzyszenia, katolickie grupy parafialne).
2. Wzrost podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
3. Rozwinięta infrastruktura edukacyjna, w tym: szkoły podstawowe, przedszkola i żłobek.
4. Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury oraz Gminnej Biblioteki Publicznej i jej filii w Dylągówce oraz Szklarach.
5. Istniejąca oferta rekreacyjna, w tym: szlaki turystyczne, trasa rowerowa, wyciąg narciarski, gospodarstwa agroturystyczne.
6. Spadek wskaźnika deprywacji lokalnej.
7. Dostęp do pomocy i wsparcia terapeutycznego, psychologicznego oraz prawnego dla mieszkańców gminy dzięki funkcjonowaniu Centrum Integracji i Rozwoju „Stara Mleczarnia” w Hyżnem.
8. Funkcjonowanie Klubu Seniora „Aktywni” oraz organizowanie różnych przedsięwzięć na rzecz osób starszych.
9. Spadek liczby przestępstw.
10. Pełna dostępność usług teleinformatycznych.
11. Profilaktyka prowadzona w szkołach w zakresie uzależnień od używek, internetu, przemocy itp.

SŁABE STRONY

1. Spadek liczby mieszkańców.
2. Ujemny przyrost naturalny.
3. Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym oraz spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności.
4. Ujemne saldo migracji wewnętrznych.
5. Wzrost stopy bezrobocia.
6. Brak średnich i dużych przedsiębiorstw.
7. Brak rodzin wspierających.
8. Wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej, w tym w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym.
9. Znaczny udział osób długotrwale pobierających świadczenie.
10. Brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
11. Brak placówek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych.
12. Wzrost liczby osób doprowadzonych i zatrzymanych do wytrzeźwienia oraz liczby zatrzymanych nietrzeźwych kierowców.
13. Wzrost liczby rodzin osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
14. Wzrost liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty”.
15. Znaczny wzrost dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie.
16. Wzrost wartości sprzedanego alkoholu.
17. Brak działających klubów samopomocowych dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
18. Wzrost liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia.
19. Wzrost liczby osób bezrobotnych.
20. Wzrost liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy Gminy.
2. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
3. Utworzenie nowych miejsc pracy.
4. Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
6. Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
7. Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
8. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
9. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
10. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
11. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
12. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.

ZAGROŻENIA

1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa.
3. Przepisy prawne utrudniające wprowadzania nowych rozwiązań.
4. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
5. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
6. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
7. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
8. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
9. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci i kobiet.
10. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
11. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
12. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
13. Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19.

2. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Hyżne została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Hyżne gminą, która zapewnia wsparcie i zaspokaja potrzeby rodzin, stwarza warunki do rozwoju i integracji społecznej rodzin, osób starszych oraz z niepełnosprawnością, jak również wszystkich grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza. Brzmi ona:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne jest zapewnienie mieszkańcom kompleksowego wsparcia, podnoszenie poziomu i jakości ich życia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez rozwijanie nowych form wsparcia społecznego.

3. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania. Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

CELE STRATEGICZNE

**Sprawny i zintegrowany system
wspierania rodziny**

**Stworzenie warunków służących
zaspokajaniu potrzeb osób starszych
i z niepełnosprawnością**

**Promocja zdrowego stylu życia poprzez
profilaktykę rozwiązywania problemów
uzależnień**

**Kompleksowa pomoc osobom
doznającym przemocy w rodzinie**

**Wsparcie i aktywizacja społeczno-
zawodowa osób bezrobotnych**

**Przeciwdziałanie marginalizacji
społecznej osób zagrożonych ubóstwem**

**Podniesienie poziomu bezpieczeństwa
w przestrzeni publicznej**

**Poprawa dobrostanu psychicznego
mieszkańców**

CEL STRATEGICZNY NR 1**SPRAWNY I ZINTEGROWANY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY****Cel operacyjny nr 1**

Wspieranie rodzin w rozwijaniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz motywowanie jej członków do ograniczania dysfunkcji występujących w środowisku rodzinnym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	2021-2030	GOPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy
Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego i psychologicznego.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2021-2030	GOPS, UG, PCPR	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze UE
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	UG, placówki oświatowe, PCPR	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Zapewnienie miejsc w żłobku.	Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 oraz umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia.	2021-2030	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny nr 2

Poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży, wspomaganie ich rozwoju oraz zwiększenie integracji rodzin.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację dzieci i młodzieży oraz rodzin.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	2021-2030	UG, GOPS, GOK, GBP, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2021-2030	UG, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	2021-2030	placówki oświatowe, GOK, GBP, NGO	Budżet Gminy
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	2021-2030	UG, GKRPA, GOK, GBP, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze UE

CEL STRATEGICZNY NR 2**STWORZENIE WARUNKÓW SŁUŻĄCYCH ZASPOKAJANIU POTRZEB OSÓB
STARSZYCH I Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ****Cel operacyjny nr 1**

Poprawa funkcjonowania osób starszych i z niepełnosprawnością w życiu społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób z niepełnosprawnością.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób z niepełnosprawnością po obiektach infrastruktury gminnej.	2021-2030	UG	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z organizacjami pozarządowymi.	2021-2030	UG, GOPS, NGO	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie warsztatu terapii zajęciowej lub/i środowiskowego domu samopomocy dla osób z terenu Gminy poprzez podpisanie stosownych porozumień z podmiotami prowadzącymi.	Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz wzmocnienie ich samodzielności.	2021- 2030	GOPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych oraz z niepełnosprawnością poprzez realizację projektów socjalnych, programów skierowanych do tych osób.	Wzrost integracji społecznej osób starszych i z niepełnosprawnością.	2021-2030	GOPS, UG, GOK, Klub Seniora „Aktywni”, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i starszych.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia.	2021-2030	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Propagowanie i organizowanie	Zapewnienie pomocy	2021-2030	GOPS, UG, NGO	Budżet

wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych oraz osób z niepełnosprawnością.	i towarzystwa osobom starszym oraz z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich w codzienności.			Gminy
Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi oraz osób z niepełnosprawnością (np. teleopieka, teleaniol itp.).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób z niepełnosprawnością i starszych.	2021-2030	GOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON

Cel operacyjny nr 2

Wzrost aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Kontynuowanie prowadzenia Klubu Seniora „Aktywni”.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społeczna.	2021-2030	UG, GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Rok: 2023, 2025, 2027, 2029	GOPS, UG, KP, GOK, GBP, NGO	Budżet Gminy
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby z niepełnosprawnością i osób starszych w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	2021- 2030	GOPS, UG, GOK, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnością, wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	2021- 2030	GOPS, UG, GOK, NGO	Budżet Gminy Fundusze Europejskie

CEL STRATEGICZNY NR 3
PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA POPRZECZ PROFILAKTYKĘ
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie pomocy społecznej dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz rozwój systemu wsparcia.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	2021-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Inicjowanie powstania grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych oraz współuzależnionych.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych i ich rodzin.	2021-2030	GOPS, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuowanie prowadzenia Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	2021-2030	GOPS, GKRPA, UG	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	2021-2030	GKRPA, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagodzy, nauczyciele, wychowawcy, pracownicy socjalni, asystent rodziny, policjanci) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływać profilaktycznych.	2021-2030	GKRPA, GOPS, KP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w celu opóźnienia inicjacji alkoholowej, nikotynowej i narkotykowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdSPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2021-2030	GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2021-2030	GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	2021-2030	GOPS, GKRPA, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	2021-2030	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych.	Zmniejszenie sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 3

Podnoszenie świadomości społecznej oraz kształtowanie konstruktywnych postaw obywatelskich wobec problemu uzależnień.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	2021-2030	GKRPA, GOPS, UG, KP, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy międzyinstytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	2021- 2030	GKRPA, GOPS, UG, KP, GOK, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież, spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	2021-2030	GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
--	--	-----------	---------------------------	--

CEL STRATEGICZNY NR 4

KOMPLEKSOWA I PROFESJONALNA POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY W RODZINIE

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie wsparcia rodzinom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	2021-2030	GOPS, GKRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Sąd	Budżet Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieska Karta”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	2021-2030	GOPS, UG, GKRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udzielanie porad dla doznających i stosujących przemoc w rodzinie oraz zagrożonych przemocą w rodzinie.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin, w których występuje przemoc.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI, PK	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Cel operacyjny nr 2

Podnoszenie świadomości i wrażliwości mieszkańców w zakresie przemocy w rodzinie oraz promowanie konstruktywnych metod rozwiązywania konfliktów.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	GOPS, UG, GKRPA, ZI placówki oświatowe, KP	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI, KP, UG, PCPR, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	2021-2030	GKRPA, ZI placówki oświatowe, KP	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Utworzenie grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	Zapewnienie pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.	2021-2030	GOPS, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5**WSPARCIE I AKTYWIZACJA SPOŁECZNO-ZAWODOWA OSÓB BEZROBOTNYCH****Cel operacyjny nr 1**

Zwiększenie szans na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia, w tym osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	2021-2030	GOPS, PUP, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	2021-2030	GOPS, PUP, UG	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6**PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ OSÓB ZAGROŻONYCH
UBÓSTWEM****Cel operacyjny nr 1**

Zapewnienie wsparcia dla osób i rodzin z problemem ubóstwa oraz rozwój działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i poprawy sytuacji życiowej rodzin żyjących w niewystarczających warunkach socjalnych i materialnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	2021-2030	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	2021-2030	GZEAS	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 7**PODNIESIENIE POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ**

Cel operacyjny nr 1 Poprawa i zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Szeroko rozumiana edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania, jak i w miejscach publicznych.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców nt. bezpieczeństwa.	2021-2030	KP, GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Rozwój monitoringu wizyjnego na terenie Gminy.	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w Gminie.	2021-2030	UG	Budżet Gminy
Kontrola trzeźwości kierowców.	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w Gminie.	2021-2030	KP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podejmowanie interwencji wobec osób zakłócających porządek publiczny.	Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w Gminie.	2021-2030	KP	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 8**POPRAWA DOBROSTANU PSYCHICZNEGO MIESZKAŃCÓW**

Cel operacyjny nr 1 Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	2021-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy
Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej w odniesieniu do uwarunkowań związanych z pandemią COVID-19.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	UG	Budżet Gminy

Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	2021-2030	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe,	Budżet Gminy
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy

4. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie. Podstawowym źródłem finansowania będą środki pochodzące z budżetu gminy Hyżne. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Zawarte w dokumencie Strategii wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą musiały być w trakcie jej realizacji potwierdzane zapisami w uchwałach budżetowych na kolejne lata i wieloletnich prognozach finansowych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2019-2020, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację. W prognozie na lata 2021-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną.

Tabela 38. Ramy finansowe – wydatki budżetowe na realizację działań z zakresu gminnej polityki społecznej na lata 2021-2030

rok	pomoc społeczna (dział 852)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ochrona zdrowia (dział 851)	ogółem
2019	1 078 695	100 505	10 663 104	36 266	11 878 570
2020	1 174 783	98 355	12 199 513	14 782	13 487 433
PROGNOZA					
2021	1 204 153	100 814	12 504 501	15 152	13 824 620
2022	1 234 256	103 334	12 817 113	15 530	14 170 233
2023	1 265 113	105 918	13 137 541	15 919	14 524 491
2024	1 296 741	108 565	13 465 980	16 317	14 887 603
2025	1 329 159	111 280	13 802 629	16 724	15 259 792
2026	1 362 388	114 062	14 147 695	17 143	15 641 288
2027	1 396 448	116 913	14 501 387	17 571	16 032 319
2028	1 431 359	119 836	14 863 922	18 010	16 433 127
2029	1 467 143	122 832	15 235 520	18 461	16 843 956
2030	1 503 822	125 903	15 616 408	18 922	17 265 055

Źródło: opracowanie własne

5. WDRAŻANIE STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 39. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Hyżnem o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030”.	IV kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	IV kwartał 2021 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring Strategii.	W miesiącu maju następnego roku za rok poprzedni poczynwszy od 2022 r. do 2031 r.
Etap IV	Podsumowanie i ocena Strategii (ewaluacja ex-post).	I kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

6. AKTUALIZACJA STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne będą realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii powinno uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami GOPS w zakresie aktualizacji Strategii.

7. MONITORING I EWALUACJA

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między

innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Hyżne do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 40. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2020 roku)	Wartość docelowa (w 2030 roku)
1	Sprawny i zintegrowany system wspierania rodziny.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	6	10
		Liczba rodzin objętych pracą socjalną.	70	70
		Liczba placówek wsparcia dziennego.	0	1
		Liczba dzieci wychowywanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	2	0

2	Stworzenie warunków służących zaspokajaniu potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością.	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w Gminie (w %).	8,1	7,0
		Liczba rodzin wspierających.	0	1
		Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny.	88	100
		Liczba zorganizowanych warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	0	4
		Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	26,8	20,0
		Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	4	10
		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	18,8	20,0
		Liczba osób korzystających z usług asystenta	0	8
		Liczba osób korzystających z opieki wytnieniowej.	0	5
		Liczba miejsc użyteczności publicznej w pełni dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	0	3
		Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	28,7	25,0
		Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych.	587	600

3	Promocja zdrowego stylu życia poprzez profilaktykę rozwiązywania problemów uzależnień	Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych, ich rodzin, dorosłych członków rodziny z problemem alkoholowym.	0	1
		Liczba dzieci biorących udział w koloniach lub obozach z programem profilaktycznym.	0	20
		Liczba sprzedawców napojów alkoholowych objętych szkoleniami.	0	10
		Liczba osób uzależnionych objętych pomocą Punktu Konsultacyjnego.	7	10
		Liczba dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym objętych pomocą Punktu Konsultacyjnego.	8	10
		Liczba uczestników programów profilaktycznych z obszaru profilaktyki uniwersalnej.	261	350
		Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.	0	100
		Średni dochód otrzymany z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przypadający na jednego mieszkańca (zł).	482	400
		Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	1,9	1,2
4	Kompleksowa pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.	Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.	25	20
		Liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie objętych pomocą Punktu Konsultacyjnego.	7	10
		Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	12	10

		Liczba kampanii społecznych dotyczących przemocy w rodzinie.	0	1
		Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	1,9	1,2
		Udział osób stosujących przemoc w rodzinie w programach oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych	0	5
5	Wsparcie i aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	46	40
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców (%).	56,0	45,0
		Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców (%).	19,6	18,0
		Liczba osób objętych kontraktem socjalnym.	13	17
		Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	37,3	32,0
		Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.	122	150
6	Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.	Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS (%).	46,9	40,0
		Liczba mieszkań komunalnych.	7	10
7	Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej.	Wskaźnik wykrywalności przestępstw (%).	66,5	75,0
		Liczba przestępstw.	44	40

8	Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców.	Liczba uczestników zajęć/warsztatów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży.	0	50
		Liczba działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	0	2

Źródło: opracowanie własne

V. PODSUMOWANIE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych określa misję dla instytucji działających w obszarze polityki społecznej, wyznacza cele strategiczne i działania, których realizacja powinna w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich negatywne skutki. Problemy społeczne jakie stoją przed lokalnymi instytucjami realizującymi działania z zakresu polityki społecznej wymagają szerokiej współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych. Współpraca między partnerami daje szansę na realizację podstawowego zadania jakim jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie ich trudnych sytuacji życiowych.

Strategia ma charakter wieloletni i wyznacza kierunki rozwoju działań pomocowych ze szczególnym uwzględnieniem tych, które mają na celu wyjście osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z kręgu świadczeniobiorców pomocy społecznej. Wskazuje też nowe formy pomocy oraz różnorodne formy aktywności lokalnej konieczne dla budowania spójnego systemu wsparcia społecznego. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, w zależności od możliwości finansowych. Oznacza to potrzebę racjonalnego określania wydatków, maksymalnego wykorzystania istniejącego potencjału oraz stosowania rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Strategia ma charakter otwarty i elastyczny, może podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Hyżne i przepisami prawa.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Hyżne, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

VI. BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl>
2. <https://mapa.wyniki.edu.pl/>
3. www.psychiatriapolska.pl
4. <https://poradnik.ngo.pl/>
5. <https://www.polskawliczbach.pl/>
6. <https://powiat.rzeszowski.pl/>
7. <https://rzeszow.praca.gov.pl/>
8. Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
9. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021 rok.
10. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2019-2021.
11. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Hyżne na lata 2018-2023.
12. Gryffin R.W., Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa PWN.
13. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
14. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych (w:) Badania problemów społecznych, t. VIII Prac Katedry Socjologii Norm, Dewiacji i Kontroli Społecznej, IPSiR UW.
15. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok.
16. Oniszczyk J. (red.) Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008 r.
17. Raport o stanie Gminy Hyżne za 2018, 2019 i 2020 rok.
18. Roczny Program Współpracy Gminy Hyżne z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021.
19. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018, 2019 i 2020 rok.
20. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem za 2019 i 2020 rok.
21. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok.
22. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018, 2019 i 2020 rok.
23. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
24. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.
25. Yaziji M., Doh J. Organizacje pozarządowe a korporacje, PWN, Warszawa 2011 r.

VII. SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

1. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Hyżne na mapie powiatu rzeszowskiego	14
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Hyżne według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)	20
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Hyżne w latach 2018-2020	52
Rysunek 4. Elementy procesu planowania strategicznego	73

2. SPIS TABEL

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	7
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020	16
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Hyżne w latach 2018-2020 (w procentach).....	16
Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Hyżne w latach 2018-2020	17
Tabela 5. Rodzaje prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Hyżne (stan na koniec 2020 roku).....	19
Tabela 6. Liczba uczniów szkół na terenie gminy Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020.	21
Tabela 7. Ochrona zdrowia na terenie gminy Hyżne w latach 2018-2020	25
Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2018-2020 w gminie Hyżne.....	31
Tabela 9. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020 w gminie Hyżne.....	31
Tabela 10. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020 w gminie Hyżne	31
Tabela 11. Powody udzielania świadczeń w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020	32
Tabela 12. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2020 roku	36
Tabela 13. Liczba dzieci korzystających ze świadczenia wychowawczego oraz kwota świadczeń (w złotych) na przestrzeni lat 2018-2020.....	36
Tabela 14. Liczba przyznanych dodatków do zasiłku rodzinnego na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne	37
Tabela 15. Liczba wypłaconych świadczeń „Dobry start” oraz środki przeznaczone na jego realizację na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne.....	38
Tabela 16. Powód udzielenia pomocy z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych na przestrzeni lat 2018 - 2020.....	40

Tabela 17. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020.....	44
Tabela 18. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020.....	44
Tabela 19. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2018-2020.....	44
Tabela 20. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020.....	45
Tabela 21. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Hyżne wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020.....	50
Tabela 22. Liczba osób oraz udzielonych im porad w Punkcie Konsultacyjnym dla osób uzależnionych i ich rodzin w latach 2018-2020.....	51
Tabela 23. Liczba osób doprowadzonych i zatrzymanych do wytrzeźwienia na terenie gminy Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020.....	52
Tabela 24. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w gminie Hyżne w latach 2018-2020.....	56
Tabela 25. Liczba osób i rodzin objętych pomocą grup roboczych w latach 2018-2020 w gminie Hyżne.....	56
Tabela 26. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie Hyżne w latach 2018-2020.....	57
Tabela 27. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020 w gminie Hyżne.....	58
Tabela 28. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020.....	58
Tabela 29. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, stosujących przemoc i świadków przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA w gminie Hyżne w latach 2018-2020.....	59
Tabela 30. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020.....	61
Tabela 31. Liczba i rodzaj pobieranych świadczeń opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020.....	62
Tabela 32. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Hyżne w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020.....	66
Tabela 33. Liczba zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Hyżne oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020.....	67
Tabela 34. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, okresowe i celowe na przestrzeni lat 2018-2020.....	69
Tabela 35. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020.....	70

Tabela 36. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2018-2020.....	70
Tabela 37. Liczba poszczególnych przestępstw na terenie gminy Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020.....	71
Tabela 38. Ramy finansowe – wydatki budżetowe na realizację działań zakresu gminnej polityki społecznej na lata 2021-2030.....	92
Tabela 39. Harmonogram wdrażania Strategii.....	93
Tabela 40. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych.....	94

3. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Hyżne w latach 2018-2020.....	15
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020.....	15
Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie rzeszowskim na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do województwa podkarpackiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	17
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Hyżne, w powiecie rzeszowskim i województwie podkarpackim na przestrzeni lat 2017-2019.....	18
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Hyżne w latach 2018-2020.....	19
Wykres 6. Ludność gminy Hyżne według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku.....	20
Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Hyżne, powiatu rzeszowskiego i województwa podkarpackiego.....	22
Wykres 8. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Hyżne, powiecie rzeszowskim oraz województwie podkarpackim w latach 2018-2020.....	23
Wykres 9. Liczba wypożyczeń na terenie gminy Hyżne w latach 2018-2020.....	24
Wykres 10. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Hyżne w latach 2018-2020.....	30
Wykres 11. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne.....	30
Wykres 12. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020.....	33
Wykres 13. Liczba małżeństw na 1000 ludności w gminie Hyżne w porównaniu do powiatu rzeszowskiego i województwa podkarpackiego w latach 2018-2020.....	35
Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano zasiłek rodzinny na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne.....	37
Wykres 15. Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne.....	39

Wykres 16. Kwota świadczeń za odpłatność pobytu dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2017-2020	39
Wykres 17. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020 w gminie Hyżne	40
Wykres 18. Liczba rodzin i osób objętych wsparciem asystenta rodziny na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Hyżne	41
Wykres 19. Liczba rodzin oraz liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2019-2020	42
Wykres 20. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020	43
Wykres 21. Liczba świadczeń specjalnego zasiłku opiekuńczego na przestrzeni lat 2018-2020	45
Wykres 22. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020	47
Wykres 23. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2018-2020	49
Wykres 24. Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców na terenie gminy Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020	52
Wykres 25. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020	53
Wykres 26. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminie Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020	55
Wykres 27. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020 w gminie Hyżne	57
Wykres 28. Zestawienie ogólnej liczby osób wieku poprodukcyjnym w gminie Hyżne, województwie podkarpackim i w Polsce na przestrzeni lat 2018-2020	60
Wykres 29. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020	61
Wykres 30. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2018-2020 (liczba świadczeń)	62
Wykres 31. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020	63
Wykres 32. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020	65
Wykres 33. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2018-2020	65
Wykres 34. Mieszkańcy gminy Hyżne zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2018-2020	66
Wykres 35. Liczba bezrobotnych mieszkańców gminy Hyżne z prawem do zasiłku w podziale na płeć na przestrzeni lat 2018-2020	67
Wykres 36. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020	69

Wykres 37. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2020	70
Wykres 38. Liczba przestępstw na terenie gminy Hyżne na przestrzeni lat 2018-2020	72
Wykres 39. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Hyżne w latach 2018-2020.....	72

tel. +48 12 422 82 30

tel. kom. 534 303 240

e-mail: biuro@nowa-perspektywa.pl

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia ta w myśl art. 16b ustawy zawiera w szczególności diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych i wskaźników realizacji działań.

Podstawą opracowania strategii były dane pozyskane z Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie, Urzędu Gminy w Hyżnem, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Hyżnem, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Hyżnem oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Hyżnem.

Misją niniejszej strategii jest zapewnienie mieszkańcom Gminy Hyżne kompleksowego wsparcia, podnoszenie poziomu i jakości ich życia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez rozwijanie nowych form wsparcia społecznego.

Misja ta będzie realizowana poprzez cele strategiczne zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Hyżne, w szczególności tych, którzy należą do grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w różnych obszarach życia społecznego. Strategia jako wieloletni dokument programowy jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej. Zatem podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

głosowanie	Głosowanie nad podjęciem uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Hyżne na lata 2021-2030.		
jednostka	Rada Gminy Hyżne		
wynik	Głosowanie zakończone wynikiem: przyjęto		
data	17 grudnia 2021 r.		
typ	głosowanie jawne imienne	większość	zwykła

Podsumowanie

status	ilość	procent	status	ilość	procent
ZA	15	100 %	pula głosów	15	-
PRZECIW	0	0 %	oddanych głosów	15	100 %
WSTRZYMAŁO SIĘ	0	0 %	nieoddanych głosów	0	0 %

Wyniki imienne

lp	nazwisko	imię	głos
1	Baran	Jacek	ZA
2	Bator	Jan	ZA
3	Bator	Stanisław	ZA
4	Jaworski	Henryk	ZA
5	Kołodziej	Edward	ZA
6	Kotarba	Bogusław	ZA
7	Kruła	Iwona	ZA
8	Leśniak	Dionizy	ZA
9	Majchrowska	Anna	ZA
10	Mazurkiewicz	Alicja	ZA
11	Pelc	Jan	ZA
12	Piękoś	Karol	ZA
13	Stanowski	Łukasz	ZA
14	Ślemp	Leszek	ZA
15	Ziarno	Jarosław	ZA

